

11537
~~XXVIII 968~~

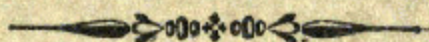
Р. Сп. II 774/1

НАРОДНЕ СРБСКЕ

ПРИПОВЕДКЕ,

СКУПИО И НА СВЕТЪ ИЗДАО

АТАНАСИЋ НИКОЛИЋЪ.

25428

107.

ПРВА СВЕЗКА.

У БѢОГРАДУ.

Печатано у Типографіи Княжества Србскогъ

1842.

Инд. Оп. 25428

РД 537

ПРЕДГОВОРЪ.

Како самъ Нематке приповедке одъ Музеуса прочитао, и кадъ самъ, далъ видіо, како и други народи свое народне приповедке, налазећи у њима народный духъ уважаваю, одма самъ я одъ 1830-те године наше народне приповедке скупляти запозео. И пошто самъ знаменито тисло у Баткой, а после опетъ овде у Сербіи іоштъ веће тисло оваковы сакупіо, усудіо самъ се на светъ издати ии. Я самъ сваку приповедку као што самъ ю приповедити туо, или као што самъ ю написану добіо, оными ретма и редомъ ставіо, само што самъ по едикою ретъ болѣе союза ради едигди уметнуо, па самъ изподъ сваке назнагіо, одъ кога самъ ю туо, или добіо.

Овако у Свезкама постара'ху се и остале издати; па зато, да бы ии свакій лакше добыти могао, опредѣлена е за Предчисленике, кои су управо благодѣтели овога издаваня, што новце напредъ

полажу, 20 хр. ср. А они, кои овакову
езезку после имати зажеле, моћи ће ю
соразмѣрноиъ цѣноиъ 30 хр. ср. добы-
ти. Нека опросте они, кои су се кодъ
сакупителя уписати дали, а новце нису
послали, што нису као предисленици
ставлѣни. Како годъ што они нису по-
вереня имали, новце на Правителствену
Типографію послати, тако имъ и Она
не може повереня поклонити, и књиже
безъ новаца дати.

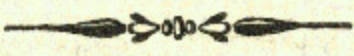
Поредъ свега тога, што су народне
праповедке измышлѣне еатке, опетъ оне
имаю у себи важна поученія, коя ће на
млада срца а особыто на младо памет-
ствованѣ и развитакъ нѣговъ добро дѣй-
ствовати; што ће младежъ ове титаюћи,
лако разумети и запамтити ии моћи. А
найвећа ће полза та бити, коју ће оне
причинити моћи, што ће се младежъ ове
разумителне и лако понятне еатке тита-
юћи, къ титанію побудити и навикнути.
Па ако бы се по срећи ово слѣдство по-
явило, онда бы довольно награщенъ бьио.

у Београду 14. Августа 1842..

Издатель..

Н А Р О Д Н Е
СРЪСКЕ ПРИПОВЕДКЕ.

1.

КО ШТА ЧИНИ, СВЕ СЕБИ.

Быо некій дунђеринъ, кои е одъ младости свое навикао, све што е право и самъ чинити, и другима да тако чине, советовати; еръ то се нѣму уселило у главу, да све што другоме добра или зла чинимо, да и мы одъ тога ма кадъ было уживати морамо, па изъ тога узрока и увѣрѣня имао е обычай говорити: „*Ко шта чини, све себи.*“ Но будући да се правда често у свету презире, и гони, па тако догађа се, да и любители правде за неко време завидљиве челюсти злобне неправде искусити мораю; зато, као што ћемо изъ ове приповедке видети, ако постојани при добротворству будемо, опетъ ћемо доживити, да рећи можемо и обрат-

но „Ко шта чини, све себи.“ Тако се и са дунђериномъ дегодило, да су га многи изъ саме злобе, што се онъ за правде бранителя разгласио, презирали. И премда е ова злоба само у потаи кодъ злочести люди тиняла, опетъ ніе се могла тако претати, да у ономъ случаю уде судбине людске, кадъ бы човечество најблажіегъ мелема потребало, пакостна гласа освете не испусти. Догоди се случајно, да е дунђеринъ при подизаню грађе на неку кућу, съ куће пао, и люто се убіо, да е выше неделя после тога у постелѣи лежати и лечити се морао, па башъ онда, кадъ су га кући онако убіена и болна носили, злобни изъ освете люди повикали су неки „Ко шта чини, све себи.“ Опетъ други су му се светили и шапутали еданъ другомъ „то му е правда дала.“ неки се смеяли, а неки су га, премда се овакови свагда мало число догађа, сажалѣвали.

Двадесетъ пуни неделя провео е нашъ дунђеринъ у постелѣи видаюћи се безъ помоћи; ерѣ му е една нога укочена оста-

ла, и већъ е принуђенъ быо, изъ кревета устати, и као богаль на едной ноzi по кући одати. Нѣгово иманѣ было е незнатно, а поредъ шесторо ситне деце и поредъ тако дуге белести и оно мало потрошило се са свымъ, да е скоро у беди и невољи живити морао. Кога е годъ замолю, да му што помогне, сваки е одъ нѣга окретао главу, па и они, коима е онъ на услуги бывао. Нѣгово станѣ теготно и бедно тако га е већъ было смутило и забунило, да ни е знао, шта да започне.

Едно вече, кадъ су већъ деца одъ глади яко врискати зачала, ни е се могао уздржати одъ жалости, да и самъ неволь-но свое станѣ сузама не ороси. И после многогъ бореня и туженя повиче онъ плачевной жени своіой: „Жено! я већъ выше ову неволю сносити и огила гледати не могу, овде се стидимъ просити, али идемъ у суетъ, идемъ у найдаля села нашегъ отечества, шатъ се и тамо нађе добротворны людій, кои не ће допустити, да я съ вама у невољи скапамъ. Богъ

є добаръ, заръ ће ми даровати толико да испросимъ, да васъ ранили моеу.“

Кадъ є сутра даница помолила лица, іоштъ се зраци сунчани ни указали нисеу, кадъ є нашъ дунђеринъ на єдној нози шантаюћи своє село тако већъ далеко удалъно оставіо, да кадъ се обазрео, ніе га выше ни угледати могао. Єданъ узди-сай, кои є гладной своіой деци у осврта-ню послати могао, была му є цела утѣха, коя га є рабрила и нѣму крепости дава-ла, да є са уверенѣмъ све то снажніе на-предъ корачао, канда му є извѣстна на путу добытка среѣна предстояла. Цео данъ путуыћи безъ да є одъ два дана што окусіо, ніе путничке силе нѣгове малак-сало. Крепко корачаюћи већъ се сунце, заоду клонило, кадъ є дунђеринъ у некомъ селу предъ кућомъ свога кума стоећи, овоме „добро веде“ назвао, и замолю, да га на конакъ пріими. Тако бива у све-ту, да се сиромашанъ родъ, ако ће и най-добродѣтелни, па ма найближи бити, съ невеселимъ срдцемъ дочекує. То є исто и нашего дунђерина предусрело, да є єд-

ва дочекао крозъ зубе излазећи одъ кума одговоръ. Кои ма да ніе было отрицателанъ, опетъ е доста неугодны и неповольны знакова имао. Овде преноћи сиромѣ дунђеринъ, мало се опорави и одпочине, па сутра крене се одъ кума далъ и незнаюћи управъ куда и камо. Кадъ већ дође у гору и на вр' едне планине, одъ куда е цео предѣлъ прегледати могао, іоштъ еданъ путъ тражећи ону страну, на којој се домовина нѣгова налазаше; но ништа одъ нѣгова села не видећи, смутивши се уздане и повикне; *Ей свѣтый Сава, Божій угодниче! буди мојој деци у помоћи.*“ На ове речи покаже му се Светый Сава говорећи: „*стой бѣднице, твоя е молитва услышана, казуй, куда си залутао.*“ Са свымъ тронутимъ срцемъ искаже дунђеринъ свою неволю и свою намеру путованя. Онда га Светый Сава опетъ орабри говорећи: „*врати се твоима децама натрагъ и понеси ову врећу (даваюћи му врећу) жита кући, она ће ти довольна быти, да децу твою одранити можешъ: ерз колико годъ ты од-*

*грабишь изъ нѣ, толико ќе се опетъ до-
пунити, и никада е изпразнити нећешъ“*
И на ове речи нестане светого Саве, а
дунђеринъ гледаюћи у врећу пуну жита,
остане као окаменѣнъ, и ніе се могао до-
вольно овоме появленю начудити. Кадъ
е већъ себи дошао, и предъ собомъ оз-
бильну врећу жита угледао, пунъ радости
видећи да то ніе ноћно появленъ было,
но истинный неба даръ, скочи на ноге, у-
прти врећу са житомъ на леђа и повра-
ти се на трагъ деци своіой.

Већъ е близу вечера было, кадъ е
онъ до свогъ кума дошао, и немогаше
далъ корачати, сврати се овоме и замоли
га опетъ, да га на конакъ прійми. Кумъ
видећи овога са пуномъ врећомъ, одма
га е радостніе пріиміо, и болю му и ве-
черу сготовити дао. При вечери запыта
дунђерина кумъ, видећи га весела, одъ
кудъ доби то жито, а овај му просто-
срдно изкаже све по реду како е на оној
планини до тога благодатногъ дара дошао.
Кадъ то разабра кумъ, а онъ навали на
нѣга ракіомъ и разговоромъ, те га мало

опіє и успава. И кадъ га є видіо, да є већъ добро заспао, а онъ изиђе на полъ и нађе свою врећу на ону наликъ, напуни ю житомъ и донесе у собу, а ову одъ свога кума дунђерина донешену, по лако изнесе на полъ и остави у свой амбаръ, судећи, да ће та и за нѣга добра бити. Кадъ сутра данъ осване и кумови устану, ту се одма повиче на челядъ, да се ракія донесе; ту се понуде донесу; ту се куму на путь спреми погача; ту се єло и пило, и весело на путь испратило, да се нашъ дунђеринъ ніє доволно чудити могао, одъ куда та велика любовъ и искренность у кума нѣгова.

Єдва се дунђеринъ любви свога кума опрости, упрти врећу на леђа и пође пунъ радости кући, тешећи се съ веселимъ мыслима, како ће онъ безбрижне проводити дане, носећи у кућу овако благодатне даре. Кадъ є сердце весело, веселіє се и корача, тако и нашъ дунђеринъ мыслиє о чудноватомъ добыту свомъ, радостніє и брже корачаше на єдној ноzi, него другій што бы и на обадве ко-

рачао. Овако у веселю, милой надежди и задовољне будућности мыслима путуюћи, дође срећно кући, гди га жена радостно поздрави, а и дѣца съ najveћимъ узкликомъ видећи пуну врећу дочекаю, којма онъ съ погачомъ донешеномъ одъ кума јоштъ веће веселъ учини. У радости пливајући дунђеринъ, што є кодъ куће све здраво затекао, не могаше далъ трпити, но одма каже жени својой, какву є онъ врећу жита одъ св. Саве добио, и почне јо тѣшити, да се она одъ садъ не брине, да є нѣи св. Сава обдаріо тако обилно, да ће они са томъ врећомъ жита доста ране имати, докъ су живи. Одма деца јоштъ оно вече заграбе изъ вреће єдно прегрште жита, однесу на воденицу, те се самелъ, умеси се одъ тогъ брашна добра погача, испече, и тако се она велика гладъ едва утиша. Јоштъ оно вече погледаше дунђеринъ у врећу, оћели се она допунити, али са жалосћу имађаше шта и видити, да она у ономъ истомъ виду стои, јоштъ како є изъ нѣ одграбљено. И колико га є ово смутило, опетъ

му е давало надежде, да ће се то заръ
преко ноћъ догодити. Но кадъ и у ютру
у врећу погледи и види, да се она ніе
попунила, то му доста бриге зада, но се
о благимъ речма светителя посумняти ніе
могао, па е тако опетъ у надежди живе-
ћи и овај данъ съ децомъ на врећу на-
пао и жито трошити продужіо.

Али кадъ е већъ четвртый и петый
данъ видіо, да врећа на манякъ иде, и да
се она не попуњава, то га яко смути и
натера, да онъ опетъ запне опанке и да
пође тамо у планине, да се потужи све-
тителю. У путу опетъ тамо идући свра-
ти се куму своме, а овај изъ далека опа-
зивши га повиче на челядъ да вечеру го-
тове, ево нашегъ милогъ кума, и тако ка-
ко му се кумъ указа, а онъ га добродо-
шлицомъ и речма забуни донде, докъ и
челядъ не донеше множину свакояки' еже-
ка, да овај у забуни ніе имао кадъ сво-
ме куму ни потужити се, како е съ вре-
ћомъ прошао. Овде лепо преноћи, поча-
сти се кодъ кума, па сутра данъ пође
опетъ у планину.

Кадъ е дошао на оно исто место, гди му се светый Сава явио, а онъ опетъ позове светителя у помоћъ, и овај одма му се покаже, коме онъ своју неволю искаже, и приповеди, како е съ врећомъ прошао, и да е она до садъ већъ празна, а никако не види да се попуњава. Знаюћи св. Сава у чему е стваръ, даде му едну кесицу дуката, говорећи: „*ево ти ова кесса дуката, иди, па купи за ове новце себи ране и што ти треба, вальда кешъ са овима болъ знати поступати, знай, да се тій дукати нигда потрошити не могу; ерз колико годъ одвадишъ, толико ќе се опетъ одъ себе допунити.*“ И на ове речи нестане Светителя, а дунђеринъ узме кесу, па нагне опетъ кући съ нъомъ. Али као што обично човека узнемирава радость или жалость докъ другоме не саобшти, тако и нашъ дунђеринъ едва е чекао, да до свогъ кума дође, да му се пофа-ли, чиме га е опетъ Светитель обдаріо.

Притворный кумъ видећи изъ далека весело корачаюћа свога кума, сети се, да е овај опетъ што добыти морао, па изи-

ће предъ нѣга и съ найвећомъ га радос-
ћу дочека, што се текъ стотовити могло
за вечеру, то се дунђерину изнесе, те се
овай добро опорави и наѣде и напѣ, и
іоштъ у ономъ веселю извади свою кессу
и покаже куму, да онъ выше нѣ сиромачовекъ,
да є нѣму Светитель довольно блага дао,
па да онъ и на нѣга неће забора-
вити. И одма да покаже своме куму
чудесну кессу, извади изъ нѣ неколико
дуката, те даде нѣму, а неколико челяд-
ма, и съ великомъ радосћу види, да се
кесса опетъ како є и была напунила.
Кадъ то виђе кумъ, одма ти навали онъ
ракіомъ на свога кума дунђерина, и мы-
сляше о томе, како ће ту кессу да освои.
Но ова га брига нѣ много труда стала;
єрь дунђеринъ као добаръ и добродѣтеланъ
човекъ мысляше, да сви люди онако по-
штено мысле као и онъ, па о честности
свога кума несумняюћи, преда овоме кес-
су до сутра данъ на оставу. Кои пошто
є свога кума дунђерина ракіомъ добро на-
товарио и успавао, нађе онаку исту кес-
су, као што є кумовска была, метне у ню

одъ прилике онолико число дуката, као што се у оной налазаше, и остави ю у сандукъ свой, кою ће сутра своме куму дати, а ону кумовску са свимъ на друго место сакрив. Кадъ се сутра данъ дунђеринъ пробуди и добро опеть почасти, заиште одъ свогъ кума при полазку свою кесу, кои одма съ найвећомъ готовошћу предъ кумомъ извади ону подметнуту кесу изъ сандука и овоме преда. Кою узевши дунђеринъ, опрости се съ кумомъ и управо кући својој у найвећој радости упути.

Дошавши кући дунђеринъ почне се величати са добывеномъ кесомъ и немилице изъ нѣ троштити; ерѣ по увѣреню мысляше, да дукатима никадъ края неће бити. Али како се брзо нѣгова велика радостъ у жалостъ претворила, кадъ в сутра данъ видіо, да се кесса нѣгова не допунава, но шта выще, да ће у ню скоро и празнина ући. Ово є нѣга яко узнемирило, као што се помислити може, да брзе промене судбе човеческе дѣйствовати могу.

нѣгова є прва мысао была, да се одма на путь опреми и Светителю потужи.

Пунѣ увѣрена, да ће се Светитель смыловати и нѣму опетѣ у помоћѣ при тећи, нѣ ни мало закасњавао, но одма се на путь преправи, са женомѣ опрости и брзо корачаюћи упути се кѣ ономѣ благодатномѣ месту, гди є онѣ мыслию опетѣ Светителя наћи. Но будући, да є ово одѣ нѣгове домовине тако одстояло, да є онѣ опетѣ куму на конакѣ приспети морао, то є онѣ кое разговора, кое одлакшаня ради опетѣ кодѣ кума конакѣ учинио и кодѣ овога се добро почастіо, а при томѣ нѣ изоставио и потужити се, како є сѣ кесомѣ прошао. На кое га кумѣ рабрити стане говорећи: *„та лако є теби куме, кадѣ є тебе светый Сава деапутѣ помиловао, онѣ те ямагно и трећий путь оставити неће.“* Овако обнадежденѣ легне сирома дунѣринѣ спавати, и све о томе саняше, како ће се онѣ сутра данѣ Светителю тужити, како ће га пытати, зашто су силе оне вреће и кесе изчезле, и како ће га далѣ молити, да му опетѣ ове

са своима овойствама поврати. Већъ е садъ немиранъ быо и нестерпљивъ, и едва е чекао да сване, да бы само Светителю доћи, и нѣму се изядиковати могао.

Залудъ га е сутра данъ кумъ съ ракіомъ нудио, залудъ понуде преправляо, сиромау дунђеруну нити се већъ выше што єло, ни пійло. Пунъ очаянїя крене се онъ одъ свога кума и упути се управо оной планини, гди е обично Светителя налазіо, али срдце му већъ нїє выше весело као досада было, но пуно жалостне слутнѣ и немира унутарнѣгъ. Већъ се са ужасомъ благодатномъ ономъ месту приближаваше и съ нестрпљнѣмъ очекиваше, да на онай погледъ дође, гди ће туги своіой олакшати моћи. Кадъ е већъ на судбине место ступіо и одъ ужаса клонуо, неколико се пута наканъивао, да призове Светителя, канда бы са тымъ призывомъ последнїй копаць живота очекивати имао. И тако после дугогъ наканъиваня у страуни самъ незнађаше, како му изиђоше ове речи: „*Я самъ ти у невољи светый Саво поредъ свега добротворства твоеа, по-*

гледай на мене бѣднога и помози ми.“
 На ове речи покаже му се Светый Сава
 и срдитымъ гласомъ говораше: „Я самъ
 теби у помоћи быо, но видимъ, да ты
 добротворства моя не знашь цѣнити и
 уважавати, и тако видеши да си ты батина,
 а за батину ништа друго нѣ него батина,
 ево ти ова батина, и ако ти та не по-
 моене, ништа ти друго помоћи не може.“
 Залудъ е после овы речій викао и при-
 зывао дунђеринъ Светителя, залуду е ви-
 као и приклиняо, светитель е изчезао
 и нѣ му се выше показао. Кадъ е већъ
 на жалость свою видіо дунђеринъ, да не-
 ма шта очекивати, узме подарену му ба-
 тину у руке и врати се яданъ и жало-
 станъ на трагъ.

Знаюћи кумъ нѣговъ, да ће му се
 овај скоро вратити и по обичаю даре до-
 нети, преправляо е часть, чиме ће кума
 дочекати. И како га е изъ далека опазіо,
 узишао е предъ нѣга, взявлююћи радость
 свою о долазку нѣговомъ. Но кадъ е
 свога кума ожалосѣна видіо, нѣ се мо-
 гао задоста начудити, шта га е тако при-

чинило тужна. Лепо дочеканъ, излишно измышлѣне и преправлѣне понуде, ни су га могле никако разведрити. У највећој жалости наодећисе дунђеринъ, приповеди станъ своє куму, и своє туге причину. И скаже му речи Светителя и покаже му батину, кою є на даръ добио. Лукавый кумъ, таки при приповеданю овомъ помысли, да и ова батина мора невиђены сила бити, коє овоме Светитель не хотоє показати, па науми, кадъ є она два дара узео, да и овај трећій задржи. Кадъ легне кумъ дунђеринъ спавати и заспи, онда се дигне кумъ да види, каква є батина, да іој подобну потражити и на место нѣно подметути може. Но текъ што додирне батину, а она га замлата све уздужъ и по преко. Стане кумъ јукати и викати, да се на нѣгову дреку и кумъ дунђеринъ пробудіо, и сва челядъ изъ куће сакупила, но нико не сме да приступи. Кадъ є већъ кумъ видіо, да батина незна за шалу, и да непрестано удара, и да ако овако іоштъ за мало потрає, да ће га ова скоро примлатити, повиче: „Ао куме

помагай ако Бога знашь, видилъ, да се мое зло дѣло сакрити не може: я самъ твои дарове сакрио и променуо, избави ме само, вратићу ти иѣ натрагъ.“ И на ове речи одма престане батина бити, а кумъ дунђеринъ не могаше отрпити, да не рекне „Ко шта гини, све себи.“

И тако му кумъ преда и врећу са житомъ и кессу съ дукатима, кое дунђеринъ упрти заедно съ благодатномъ батиномъ, што му е по речима Светителя занста помогла и врати се своіой домовини, гди са своіомъ фамиліомъ живеше после мирно и задовольно приповедаюћи свима свою судьбину и красны' речій значенъ „Ко шта гини, све себи“.

(Ову самъ Приповедку чуо у Крагуевцу одъ Г. Л.)

2.

НЕВИНОСТЬ БОГЪ ЧУВА.

Некій Царь имао е кћерь на удаю, коя е врло лепа была. Едномъ кадъ се ова у куйни десила, гди се ручакъ готовіо,

дође тога истога Цара говедаръ, да заиште леба, па да иде на посао свой за говедама, и кадъ угледа ову дивне красоте девојку, очаранъ нѣномъ лепотомъ, повиче: „*Ой девојко и обрве твоє! я продадо све волове мое гледаюћи на обрве твоє.*“ — Царска кћи осрамоћена лудимъ говедаромъ отца свога, побегне одатле у свою собу, но одъ тога истога часа остане трудна. Найчестниимъ свагдашњимъ владанѣмъ трудила се она освѣдочити невиность свою, но то є врло тежко было доказати, што се прѣестественымъ силама догађа. Залуду є она сузе ронила доказиваюћи случай судьбе своє, Царь и Царица ни су іой могли веровати, и наипосле заключе за избећи срамоту ову, уклонити є на свагда испредъ очію своію, кое и учине. Даду направити єдну лађу, кою преко средине преграде, па у єдну половину лађе метну несрећну ову девојку, а у другу онога слугу говедара, одъ кога є она по сказиванію нѣномъ и по сведочби други присутствуюћи слугу поводомъ самы скверны речій затруднила.

Кадъ су ии овако на само по наособъ у лађу метули, закую лађу и пустею на море, да ю вода носи. Мати девојчка спреми узъ ню само єдну вређу смокава за рану, а слуга ништа ніє за єло добіо. Нъи двоє ни су се могли ни састати, а камо ли разговарати. И тако выше времена провели су на мору безъ да є єдно за друго знало, ношени ветромъ часъ на єдну, часъ на другу страну. Слуга, кои ништа ніє имао за єло, молю се Богу, да се Богъ на нъгову невиность смилує и да му што за єло дарує, и Богъ є саслушао молитву нъгову, и свагда є у своє време онъ и єла и пића невиђенымъ даромъ добывао. Они су се обое непрестано Богу молили, да ии Богъ спасе, и пошто су выше времена по мору тамо и амо ветромъ гонъни бивали, донесе ій вода опетъ натрагъ и избаци ій не далеко одъ онога места, гди є дворъ истога Цара быо. Како ій вода на суво баци, лађа се разпукне и развали и они изиђу на тврду землю.

Кадъ се опросте морске неволъ почну по земљи одити и дођу близу некога

Царскога добра, али далъ ићи и показати се ни су смели, но остану овде на најугледниѣмъ месту не далеко одъ Царева двора. Већъ се вече приближавало кадъ се нѣюва неволя умножавати започела незнаюћи гди ће ю преноћити. Онда повикне сирома говедаръ. „*Кадъ бы ми Богъ дао близу каквы дрова, да натинимъ колебицу, гди бы преноћити могли.*“ И у тайма створе се на нѣгово поисканъ дрова, коя онъ почне склапати да колебу начини. Онъ е колебу правіо, а овамо се одъ колебе створила врло лепа и велика кућа лепша него е Царскій дворацъ быо, коя е скупоченымъ ћилимима застрта и намештена была, тако, да су у нѣой лепше намештае златно и сребрно посуђе по лепшемъ виду него Царево што е было, нашли. Кудъ годъ су погледали новаца и драгогъ каменя могли су обилно видети. По краткомъ времену на најболъи начинъ уреде и обдѣлаю башту, и кадъ све то у редъ доведу, зажеде имати у бажти едну одъ злата ябуку са златнымъ родомъ нѣнымъ. Желя ова буде имъ ис-

пунѣна; ерѣ Богъ смиловавши се на нѣи страдаюће, учини, те за єдну ноћъ у нѣиной башти израсте златна ябука заєдно са многочислєнымъ златнымъ плодомъ своимъ, тако, да су іой се гране до землѣ савиле. Кадъ другій данъ ови двоє устану и по башти рано шетати се пођу, удиве се ябуку онаку видећи у башти, какову су само у уму помислити могли. Царска кћи, већъ є као одбачена одъ рода свога, и одъ свега света оставлѣна, и видећи како є она чудесномъ вољомъ Божиомъ а молитвомъ састрадалника вѣна не само спасена, него и до найвећеє стєпєна среће и благостаня дошла, склонила се драговольно, да са овымъ цєо животъ свой проведе.

Царь, отаць ове девойке дође амо проодати се по свомє польскомє добру, и будући є готово свакій данъ онъ овамо долазити обычесвовао, удивисе, кадъ види овай прекрасный новый дворъ. Залудъ є распытивао п изтраживао, ко у истомє живи; ерѣ нико ніє видіо кадъ є правлѣнъ и ко га є правіо. Чудеснымъ начиномъ

морао є онъ постати, помисли Царь у себи, кадь є тако за кратко време у свой своіой красоти онъ постати могао. Царь є шиляо дворяне свое испытивати, ко тамо у томъ двору живи, но бадава, никто докучити нїе могао; єрь врата су на високо ограђеной авли тако затворена и утврђена была, да їй нико отворити нїе могао, а домаћинь са своіомъ госпоіомъ и у путу имъ рођенымъ сынчићемъ, сбогъ кога су страдали, ни су се давали видити.

Кћи Царска, коя є већъ жена и матери постала и у свакомъ изобилію живила, поредъ свега благостаня свога у великой є туги дане проводила зато, што су се родители нѣни о нѣной невиности сумняли, па тако немилосрдно и строго съ нѣоме поступали. Ню є непрестано само та желя мучила, да невиность свою своима родителями докаже. У найвећой борби єдномъ повиче она изъ гласа: „*Боже благій! као што си досада превлику милость на мене и на ове две окружаваюће ме душе излїйвао, угини, да се строги родитель мой осведоти о невиности моіой.*“

Па на то привати іой и мужъ нѣнъ речъ, говореѣи: „*Учини благій! сви те скупа молимо, да садъ една одъ овѣ златнѣ ябука у недрица Цара господара мога буде.*“ Како ово изговоре, царска кѣи уверена о милости Божіой, обуче се као што се само Царице обуѣи могу, узме детенце у наручія и оде управо отцу сво-ме у дворъ, и предъ самога Цара.

Гласъ, да е прогнана кѣи Царска дошла па іоштъ съ дететомъ, постави све у двору цареву у удивленіе. Майка пакъ Царица, одъ стида, одъ радости а и жалости, готово е изванъ себе была, чуюѣи да іой е съ дететомъ кѣи предъ Царемъ.

Съ великимъ е негодованіемъ Царъ ћерку свою предусрео, и нѣой срдито говорио: „*Заръ е мало было кѣери моя, што си ме осрамотила, и срдце мое узнемирила, негъ си іоштъ съ богомрзкимъ породомъ твоимъ дошла, да ми животъ прекратишъ.*“ На ове речи умилятимъ гласомъ одговори му ћерка: „*Невиность моя принудила ме е доѣи, да одъ тебе милости и примиренія просимъ. Богъ е*

хотео, да се ово дете роди, да ты отге познашь, шта су дѣла Божія; да я страдамъ, и да се опетъ спасемъ. Я самъ не вина, и ако ты знашь одъ куда ти та златна ябука у недрама, тако и я знамъ о зачатію овога детета. Царь презираюћи ю одговори, да онъ нема ни какве златне ябуке у недрима, но кадъ у недра загледа, има шта и виднѣти; нађе златну ябуку и извади ю.

Царь зачуђенъ о овоме догађаю, дозове Царицу, покаже іой стварь, и ова као и Царь отворе недра своя родительске милости и прсима своима пригрле кћерь и сынчића нѣна. Увере се о невиности нѣной и осведоче се, да е Богъ само са тымъ нѣима показати хотео, да у осуђеню не треба наглѣти. Извѣсте се после одъ нѣ о свему, како е она страдала, како се спасла и гди и како живи. Царскій дворъ испуни се радосћу и веселѣмъ, и на све стране грміо е гласъ „невиность Богъ хува“. Царь таки спреми се са цѣломъ фамиліомъ и свитомъ своіомъ и отиде чудесноме двору кћери и

зета свога, кои га съ найвећомъ радощу дочека. И одъ тога часа Царь є зета свога на високо достоинство поставіо, и нѣга првымъ любимцемъ своимъ учиніо.

(Приложена одъ Маринка Радовановића, Шабчанина)

3.

**ЋЕ Є СРЕЋА, ИМА И НЕСРЕЋЕ,
У НЕСРЕЋИ И СРЕЋА Є БЛИЗУ.**

Быо некій Царь, па є имао три сына, кое є онъ у престолномъ граду пристойно воспитати дао. Кадъ су ови до савршеногъ возраста дорастли, науми ии Царь оженити, па ии сву троицу себи дозове и у присуствію свои великаша даде свакомъ у руку по єдну стрелу, говорећи: „Ево вамъ стрела любезна децо моя, што судбина коме донесе, со тымъ морате быти задовольни; зато свакій одъ васъ нека баца стрелу у высину, и еди стрела падне и на тію кућу, изъ оне куће њевојку свакій себи мора за жену узети.“

Найстаріи сынъ благодарєи отцу сво-
ме на той милости, запне стрелу и баци
в срећно у высину, и падне стрела на ку-
ћу великога Везира. Овай имаѣаше врло
лепу ѣвойку, и за велику срећу сматра-
ше, да є судбина тако нѣму наклонѣна
была, и нѣга ове среће удостоила, да се
онъ съ Царемъ опрїятельи. — Свима ве-
ликашима овде наодеѣима се то повольно
беше, и сви се обрадоваше, да є судбина
тако лепо овде опредѣлила. На и самъ
Царь радоваше се доброй судбини сына
свога.

За тымъ запне стрелу другїи сынъ и
баци в у высину. Сви су присуствуюѣи
стрелу овога очима пратили и са нестр-
плѣнѣмъ изгледали, гди ѣе стрела пасти.
Судбина є са собомъ донела, да є стрела
пала на Оцу великога, а и у нѣга лепа
ѣерка беше. Сви се опеть обрадоваше,
ѣе и овоме лепа среѣа допаде; єдни Оци,
други Цару, треѣи Цареву сыну честита-
ше, и сви беше задовольни и на овой
судби миломъ Богу благодарни. И Цару

то повольно беше, башъ да є самъ себи снає бирао, не бы ій лепше изабрати могао.

Садъ у веселю повиче Царь; „дела сыне наймлађій! запни стрелу, те є вешто баци, да видимо, шта ќе теби судбина донети.“ Онда се диже наймлађій сынъ, па запе злаћану тетиву, па є баци небу у облаке. Сви присуствуюћи великаши пратише стрелу очима, и свакій у срдцу мысляше, не ће л' Богъ дати, да стрела на нѣгову кућу падне, да се и онъ съ Царемъ опрїятельи. Кадъ се поче стрела на землю спуштати, сви се у лицу променуше, што стрела паде на плочу камену, па се люто забринуше. То є цару врло мучно было, па се диже срдито са дивана, и онъ оде съ целомъ свитомъ светломъ, да онъ види ту камену плочу. Текъ што дође до камене плоче, ал' изподъ плоче корняча изађе. Сви се онда сгледати зачеше; єдни гледе Цара чести-тога, а други се мучно погледаю, трећи пилъ у Царева сына, сви чекаю суда Царевога. Разсрди се Царе при погледу,

па повика лютит' на судбину: „Тѣ е те-
би мой наймлађій сыне! ево данасъ суд-
бина донела, ето теби невесте љезойке.“

Кадъ се Царь съ позоришта повра-
ти, одма изда заповестъ, да се кићени
сватови сакупе, и да се сынови нѣгови
свакій са своіомъ невестомъ венча, па и
наймлађій са своіомъ корнячомъ. Сви су
великаши наймлађега Царевича сажалъва-
ли, и сви су се строгомъ суду Цареву
дивили; али Цару срдитоме нико ніе смео
о томъ да спомене, да б' пожаліо свогъ
наймлађега сына. Заповедъ се Царева
извршити морала, сватба се сврши, свакій
се одъ сына нѣгевы са своіомъ неве-
стомъ венча, и свакомъ сыну Царь одре-
ди особито обиталиште и свиту одабрану,
како ће они пристойно живити моћи. А
наймлађега сына, кога е судбина тако
удомъ срећомъ подарила, презре са свимъ,
и нѣму да едну кућицу малу, у којој су
последнѣ слуге Цареве живиле. И онъ
повиноваше се вољи отца свога, и скло-
ни се тамо живити.

Докъ су она два старія сына Царева веселе у свакомъ задовольству дане проводили, наймлађій лишень сваке милости, почне се старати, како ће одъ садъ безъ сваке помоћи са своіомъ ядномъ корнячомъ живити. Одма сутра данъ после сватбе купи онъ нешто покућанства, кое є выше изъ сожаленя одъ добры людій добіаю, и донесе у свое празно обиталиште, и остави їи на гомили, па оде опетъ друге потребе да тражи. И пошто опетъ неко посуђе са собомъ понесе, и врати се кући, и кадъ ступи у собу, а онъ нађе све оне пре тога донешене ствари све по соби поређане и понамештане. Соба є затворена была, и заиста нико ніе могао ући у ню, помысли онъ, да ко є дакле то све тако лепо уредіо и поспремао, кадъ у кући никогъ другогъ осимъ корняче нема. — Тако опетъ и сутра данъ пошао є овај одбаченый сынъ Царевъ по вароши тумарати и тражити себи іоштъ остало потребно покућанство, ерь одъ отца као презрень ништа таковога ніе добіо, и свагда, кадгодъ бы кући долазіо,

свагда бы найвећу чистоћу и найвећий поредакъ овде налазио. „Шта е ово за Бога“ повикне онъ еданпутъ, „савъ ћу позоръ на то дати, да докутилиъ, ко то мени по кући уређуе.“ Сутра данъ оде онъ, и донесе предъ кућу двоја кола дрва, па њи на гомилу да набацити, кодъ дрва метне и сикиру, а онъ самъ заиђе за дрва, па науми овде чекати и пазити, еда ли ће ко доћи, да ова дрва сложи. Текъ што се онъ сакрио, ал' на велико његово чудо опази, гди корњача изъ себе мили, на средъ авліе стане, кора се разтвори, и изъ коре изиђе прекрасна ђевојка у најдрагоцѣниємъ одѣлу, па одма упутти се дрвима, и почне њи слагати. То видећи овај бѣдний Царевъ сынъ, подигне се, счепа сикиру и полети корњачиной кори, и њо сикиромъ ударивши коликое годъ могао, раздруцка ю. У тай ма дотрчи лепа ђевојка, и повикне: „не, ако Бога знашь.“ Али то е већъ доцканъ было, кора е већъ разкомадана была. „Доста си ме лепа моя мугила,“ одговори Царевъ сынъ, „ты, коя си достойна, да Царскій

престолъ украшавашь, зашто се мени баръ досадъ не показа? не хешь се выше одъ мене сакритати, кадъ те е судбина мени опредѣлила, оди амо и дели са мнома сву теготу мою.“ На ове речи продужи ђевойка: „Ты си мене предваріо любезный мой, ты си мени велико благо уништожіо, садъ немама куда выше, ево ме теби на услугу, я самъ твой.“

Пунъ радости бѣдный овай сынъ Царевъ уведе свою невесту у собу, и почне е испытивати, да му се изясни, чія е, и одъ куда е, и како е и зашто судбина тако съ ньомъ поступила, да она у корнячиной кори живи; но она му умилятимъ гласомъ одговори, да то не истражуе, ако жели срећанъ съ ньоме быти. Кадъ е већъ видіо, да испытиванѣмъ успѣти не може, окане се тога, нити іой е выше са тымъ досађивао, но почне съ ньоме одъ садъ као са своіомъ женомъ, ако и есу у свакой оскудости были, лепо и задовољно живити.

После некогъ времена да Царь велико веселѣ, на кое многе великаше сазове,

па и своя два сына старія са нѣювима женама, те се на молбу великаша умило- стиви па позове и наймлађега сына. Сви су већъ жельно изгледали, како ће Царь са своимъ сыномъ овимъ одбаченымъ поступати, како ли ће овай са своіомъ кор- нячомъ на веселъ доћи. Кадъ е време веселя приспело и гости се око Цара ис- купили, дође и наймлађій сынъ са своіомъ женомъ, коя е тако лепо обучена была, да ни сама Царица онаковы альбина ніе имала, а при томъ тако е лепа была, да на веселю онакове лепоте ніе видити бы- ло, нити се когодъ опоменути могао, да е онакове лепоте икадъ видіо. Сви су се зачудили, каква е то женска, и Царе- ва сына пытали, одъ куда е она, и іоштъ су се већма дивили, кадъ имъ е онъ од- говоріо, да е то иста она нѣгова корня- ча, кою му е судбина подарила. Цело се веселъ узбуни дивећи се овой лепоти, а іоштъ выше е при ужини нѣюво удивле- нѣ растло, кадъ су чули лепе песме сла- вуйскога гласа, а ни су знали одъ кудъ тай гласъ долази, и текъ онда су на умъ

узели чудесно неко появленѣ, кадѣ су видили, да ова лепота парчади леба себи на раме меће, кое є онай невидимый славуї одма потрошіо. И тако є она цело веселѣ своіомѣ красотомѣ и лепимѣ певанѣмѣ увеселявала.

Као што обычно у свету бива, да горій на больга мрзи, и као што є и то извѣстно, да ружніє жене лепу мрзе и презиру, тако се и у овомѣ веселю догодило, да є лепота ове чудесне женске кодѣ Царевы сная зависть произвела. И како су се съ веселя разошле, одма су се договориле о уништоженю ове нѣюве єтрве. И зависть є нѣюва до тога степена дошла, да су оне своє мужеве наговориле, да наймлађега сына кодѣ Цара облажу и нѣгову жену као неку аветиню окриве. Нѣюво є клеветанѣ дотле траяло, докѣ ни су Цара, кои се већь быо спрама свога одбаченога сына умилостию, на ново разгнѣвили.

Єдно Ютро сакупи Царѣ свою войску, и у присуствію великаша и своя два сына, кои су га на то наговорили, дозове

свога наймлађега сына, и каже му: „Кадъ си ты сыне мой изъ корняге претворити знао себи онако лепу жену, то ты морашь имати неки волшебны сыла; зато зактевалъ одъ тебе, да ми садъ донесешь амо еданъ купъ меда, изъ кога ќе цвела моя войска ести, али тай купъ свагда да пунъ остане. Ако ли ми то не учинишь, даку те заедно са твојомъ женомъ одла сажећи.“ Кадъ то саслуша овај бѣднѣй, забрине се и дође кући, те се потужи својою жени. Али она га ублажи и умори, да се онъ зато не брине, да ће му она у томе лако помоћи. „Иди“ рекне му она „оној истой плоти каменой, одъ кудъ самъ я изишла, па лупни ногомъ на ону плоту, и повиги Карандада да да си. На ове рети изићи ће една бака, а ты іој кажи, дай ми онај купъ съ медомъ, што е у соби за врати. Она ће отићи, па ќе ти донети, а ты упрти купъ, па однеси Цару и Царевой войски, па се ништа не брине; могу ести колико имъ драго, никадъ имъ меда нестати неће.“

Све по реду како му е жена казала, овај бѣднѣй учини, и зачуди се, кадъ му

она бака као што му е речено ђупъ съ медомъ изнесе. Онъ упрти ђупъ и однесе га Цару. Царъ заповеди, да нѣгова войска у медъ умаче и да еде, и цела се войска нарани, а медъ у ђупу остане у оной истой мери, као што е и донешенъ. То ме се опеть сви зачуде, аль се на ново јоштъ већма разяре на овога бѣдника, да е онъ у станю быо овако тежакъ задатакъ рѣшити.

Докъ су се овако јоштъ неки у чуду као буновни налазили, други су међу тымъ већъ знали Цара опеть наново подстрекавати, да е онъ опеть свога одбаченога сына дозвоа и нѣму казао: „*Я веѣхъ видилъ мой сыне, да су теби волшебне силе познате и да ии у твојой влади имашъ, зато дела ми донеси овамо еданъ гроздъ, одъ кога ќе се цела моя войска наранити, а гроздъ опеть да ми за споменъ у целости остане.*“ — То е опеть нове невољъ невольнику причинявало, али немаше кудъ, Царева се не пориче, она се испунити мора. Онако яданъ и неволянъ дође опеть кући и потужи

се жени и искаже іої, какавъ є опетъ новъ задатакъ добіо. Али га жена опетъ орабри, рекавши му, да се одъ тога не плаши, и да ће онъ и томе помоћи наћи, само да иде опетъ на ону плочу и да виче Карандада дада си, па ће на то изићи бака, а она онда да іої рекне „*послала ме карандада дада си, да ми дадешь онай гроздъ изъ себе што о гредицы выси*“, па кадъ му она изнесе, а онъ онда да узме гроздъ, па да се ништа не бои.

Овако невольникъ и учини, као што га є жена научила и добіє гроздъ одъ баке, па га однесе Цару и преда, а Царъ повиче на войску да навале на гроздъ, па да єду. Натури се войска на гроздъ и почне га всти, што годъ они узберу, толико се опетъ на ново пуцади (зрна) на ономъ месту створе. Сва се войска наєде, да већ не могаше выше ни окусити, и гроздъ остаде оне исте величине, као што є и было.

Садъ већ виђеше завистници, да овоме не могу досадити, па се разяре, те се на ново почну саветовати съ Царемъ, какавъ ће іотщъ єданъ задатакъ да му да-

ду, кои онъ не ће испунити моћи. И тако договоре се съ Царемъ, да онъ наново опеть даде дозвати невольника, те му заповеди, да му донесе едногъ човека, кои ће бити само толико великій као палацъ, а да му є брада двапутъ већа одъ нѣга. Ако ли му не донесе, да се неће напосити главе.

Ово невольника заплаши и забуни, да є мыслию, да ће му већ садъ конацъ бити. Дотрчи кући у очајнію, и потужи се жени своіой; но она га опеть ублажи, говорећи му, да се не брине, но да иде опеть оной плочи каменой и да учини као што є и досадъ, па кадъ изађе бака, а онъ да іой рекне, послала ме Каранда да дада си, да ми дадешъ ону кутію изподъ огњишта, па кадъ му бака изнесе кутію, а онъ ни пошто да є не отвара, зашто може зло проћи. Или ако бы є башъ и отворию, а онъ како опази оногъ малогъ човечулька, што ће унутри бити, а онъ одма да повиче „дуръ.“

То послуша невольникъ, па оде тамо плочи каменой и уради све по реду

кас што му е жена казала. И све се по нѣномъ сказиваню онако и испуни. Кадъ е добио, одъ баке кутію, а онъ пође съ нѣоме Цару, али у путу ніе се могао уздржати, да не отвори кутію и да не види какво е то у кутіи створенѣ. Отвори кутію, аль изъ кутіе посукта на нѣга съ батиномъ онай човечулякъ, а онъ брзо повика на нѣга дуръ, те се на ову речъ онай одма смири и у кутію легне, а онъ ю опеть затвори и одне се ю управъ Цару.

Дошавши предъ Цара невольникъ, преда Цару кутію, говорећи: „*ево бабо кутіе ове, у кутіи е по зактеваню твоимъ онай говечулякъ; но я те молимъ, не мой ю отварати, еръ не ћешъ добро проћи.*“ Али Царъ мыслећи, да га овай оће да превари, па узме кутію, да ю отвори, а сынъ му опеть повиче: „*не бабо, ако Бога знашь, не отварай, или ако си башъ наумію, да ю отворишь, и да се уверишь, да е заиста тай пожеланный говечулякъ у нутри, а ты како га опазишь, а ты повичи на нѣга дуръ, ако то не учинишь, не ћешъ добро проћи.*“ Но царъ се и на

ове речи не увераваше, што му сынъ говораше; узме кутію, па ю отвори. И текъ што ю є отворію, а онай човечулякъ изъ кутіє потегне батиномъ на нѣга, а Царь уплаши се па у место да повиче дуръ, а онъ рекне вуръ, а овай вуръ по Цару батиномъ, и донде деветаше га, докъ га ніє са свымъ претукао, да є Царь онде предъ очима великаша издануо.

Кадъ су великаши видели Цара мртва, одма се узжурбаю, кога ће за Цара одъ Царевы' сынова избрати, и тако вышествомъ гласова изберу за Цара овога невольника сбогъ нѣговогъ доброгъ и примерногъ поведенія и незлобногъ срдца.

(Ову самъ приповедку чуо у Крагуевцу одъ Свте Петровића).

4.

ЗЛА МАЊА И ДВОЄ ПАСТОРЧАДИ,

ИЛИ

**КО ДРУГОМЕ ЯМУ КОПА, САМЪ
У НЮ ПАДА.**

Некій човекъ имао є жену, коя му роди сына, па после године дана и кћерь.

Но іой сиротой не быяше суђено да децу свою у пунолѣтномъ возрасту види, но текъ што є последнѣ дете осму году навршило, а она умре. Самаць човекъ не знаюћи шта ће са неякомъ дечицомъ чинити, како ли їи неговати, науми имъ другу матеръ тражити. И тако после дугогъ траженя и бираня нађе себи жену, аль не нађе оно што є тражіо, т. є. децама матеръ. Онъ у надежди ведрїв будућности ожени се овомъ другомъ женомъ, коя є имала сына у свету, и кога ніє видила за дуго времена. Ова изъ пакости што свога сына не види, омрзне и на пасторчадъ свою, те почне наговарати свога мужа, да и нѣгово двоє деце отера у светъ. Мужу се досади свакидашня вика, свађа и ларма сбогъ деце, па науми кућевномъ миру и свою децу жертвовати. Ёдно ютро оправи децу свою несрећникъ, па їи поведе у неку дубоку шуму, да їи тамо остави; но деца разумевши то, понесу са собомъ пепела, па су одећи за отцемъ путемъ кудъ су ишла просипала.

Кадъ їй є отаць дубоко у шуму завео и онде забавїо, а онъ се украде одъ

нѣи и врати се кући. Деца не видећи отца, пођу онимъ истимъ путемъ по пелу и дођу кући пре отца. Садъ почне нѣіова маѣія на нѣи іоштъ већма ѣипарати и лармати, а кадъ іой дође мужъ а она нападне на нѣга доштъ већимъ бесниломъ него и када што є до садъ, и стане му пребацивати, да є онъ хотео, да се деца врате. Бадава се онъ изговарао и правдао; єръ ніє налазіо речій, којма бы іой свою невиность доказати могао. Видећи себе у неволѣи сирома награисало принуђенъ буде децу свою опетъ изъ куће одвести.

Да бы се маѣія пасторчади на веки ослободила, умеси пасторчадима погачу съ отровомъ, па имъ даде на путь, а при томъ дознаваюћи пређашній начинъ, којимъ су се деца кући повратила, сакріе пепео. Деца се досете, па понесу крадомъ одъ маѣіє мекиня и почну путемъ посипати кудъ су ишла као и пре. Отаць ии завара у шуму као и првый путь, онде ии остави, па побегне.

Опетъ деца почну се враћати кући, али марва наишла на мекинѣ и поела, те тако сирочадъ незнаюћи кудъ да иду, заврляю. Тумараюћи по шуми наиђу на едно момче, које е било врло гладно а при томъ врло одрпано. Они се смилую, те га одену, давши му нешто одъ свои аљиница, па изваде ону погачу и даду е нѣму. Овай сирома поеде погачу и пође далѣ, па наиђе на истога човека, који е децу свою отерао, гди њи по шуми лутаюћи тражи; ерѣ се покајао, што е злу свою жену послушао и сирочадъ одбаціо. Момче ово приповеди овоме своје страдањѣ, изъ кога пронађе се, да е ово нѣгове друге жене онай изгублѣный сынѣ, т. е. нѣговъ пасторакъ.

Са овимъ се човекъ нешто разблажи, па га поведе кући, мислећи, кадъ свое деце нема и не може да њи нађе, а онѣ ће да поведе пасторка свога жени својой, не бы ли се баремъ овога видећи она поправила и блажія постала. И текъ што га е довео и мати га грлити почела, а

онъ одъ отроване оне погаче, кою е мати нѣгова пасторчадма своима у намери отровати ѿ, умесила, издане.

Ловци међу тымъ по шуми ловећи наиђу на ону децу, па ѿ кући доведу. Маѿија видећи да имъ досадити не може, опамети се, пріями ѿ, те ѿ почне одъ садъ болъ пазити и неговати.

(одъ А. Романовића изъ Шабца).

5.

З М А Й

И Л И

ПОСТАНЪ НЕКИ СЕЛА У МАЧВИ.

Змай, кои е быо гуя' Царь, данъивао е у *Церу* а ноћивао у *Ноћаю* (села у Мачви). Онъ се раніо све маломъ децомъ одъ 4 до 5 година, кою су му морали свако јутро доносити. Дође редъ и на дете едне сироте, а ова пре него што ће га послати, умеси еданъ колачъ одъ брашна и одъ млека, кое е изъ свои сы-

са изцедила, па даде детету говорећи:
 „На сыне! овај колачъ, па пре него ќе
 те змай да поједе, а ты га замоли, да
 овај колачъ поједешъ.“

Тако кадъ дете предано буде змаю,
 и овај га счепа да поје, а оно се замоли
 овоме, да му допусти, да пре може изе-
 сти колачъ, па после нека чини съ њимъ
 шта оће. Змай на умиляте речи детета
 умилостави се, па допусти то, но видећи
 овај дете како сладко еде, и онъ узме мало
 колача и почне ести, па му се допадне,
 те запыта дете „одашта е тай колачъ?“
 Дете му преповеди све по реду. Онда
 змай повиче: „ты си мой братъ, я те не
 ќе изести, но да ми будешъ веранъ.“

Змай истый имао е едногъ коня кри-
 латогъ и едногъ петла, кое преда детету,
 да ѝ оно чува. Свагда око поноћи ишао
 е змай изъ Ноќая у Церъ; еръ даню нѣ
 смео ићи одъ сунца, што како бы га сун-
 це опазило, морао бы се истопити. И
 ово е была причина, што е змай детету
 тай налогъ дао, да га дете, како поноћъ

буде, свагда пробуди, и пошто конь поведе зобъ а петао учеста кукуреканѣмъ, да иду у Церъ на даяште. Детету се то сваку ноћъ чинити и стражарити досади, па едно вече кадъ змай заспи, метне коню песка место зоби, а петлу извади езикъ. Змай се пробуди, па запыта дете, ели време, а оно одговори, да нїе; „*еръ нїе* говораше оно *ни конь пове зобъ ни петао кукурекнуо.*“ Тако выше пута преко ноћъ запыткивао е Змай дете, докъ ии на последку и зора овде затече.

Кадъ се пробуди Змай и види да е зора заплавила, а онъ се поплаши, па нагне пешке бегати, и текъ што дође до некогъ места, одпадно му табани, и то се место назове *Табановићъ* (село у Мачви). Опетъ мало далъ пође Змай, па ослепи; и ово се место назове *Слепчевићъ*. Онако слепъ почне тумарати далъ и баци штитъ (овако амрелу зову), и то се прозове *Штитаръ*. А кадъ већъ сунце високо одскочи, а Змай се одъ жестоки зракова нѣговы истопи. И тако дете избави одъ Змая толикій светъ.

(одъ А. Романовића).

**ДОБРА СРЕЋА И ВЕШТИНА, БО-
ЛЯ Є ОДЪ ЮНАШТВА.**

Быо стараць и баба, па имали єдногъ сына, кога кадъ одране, пошалоу га да чува конѣ. Међу коньма было є едно губаво ждребе. Єдно ютро наиђу просіа-ци на дете, и замоле га, да имъ удели то ждребе губаво, а дете имъ одговори, да не сме одъ отца и матере. Но они га замоле и опетъ, да имъ удели то ждребе, да га зато отаць и мати неће карати. И дете се приволе, те имъ даде ждребе. Кадъ просіаци оду, а дете дође кући и каже отцу и майки шта є учинило. То є овима нецовойно было, па га стану псовати и отераю га, да иде тражити просіаке, па да натрагъ изиште ждребе и кући га доведе. Дете не имаюћи шта чинити, повиноваше се своимъ родителъима, па пође тражити просіаке. Срећа га послужи, те нађе просіаке, и поиште ждребе свое натрагъ. Али просіаци не дадоше му ждребе, но му одговоре: „Врати

се ты кући, па пытай отца, о́ке ли намъ поклонити ждребѣ, па ако не узтео буде, а ты дођи, да ти дамо ждребѣ твое натрагъ.“

Дете послуша просіаке, па се врати кући безъ ждребета. Кадъ то види отаць, а онъ се разлюти на дете и прокуне га, да га изеду хртови некогъ старца, кои є на далеко одъ нѣіове куће быо. Овай є стараць имао седамъ хртова (ягара), кои су были тако зли, да су на єданъ сатъ далеко могли осетити човека, дотрчати и уести га.

Кадъ дете саслуша клетву отчину, а оно се опетъ врати просіацима, те имъ приповеди шта се догодило. Донесе имъ жалостанъ гласъ, и искаже, како га є отаць проклео, па се снужди яко, казиваюћи овима злоћу ягара оны. Пошто су просіаци разумели, какви су то зли хртови, а они узму му єдну врећу лебова и єдногъ жива зеца, па му кажу, да иде управъ кући тога старца, па када га салете хртови, а онъ да имъ баца лебъ по

лебъ, да се они сатымъ забавляю, а онъ све да нагли кући онога старца. А када му већъ не стане леба, а онъ да пусти онда зеца, како бы хртови за нѣмъ отишли, а онъ да добіе дотле времена да до старца дође.

Тако дете све по овомъ совету учини и дође срећно до куће старца. Кадъ га угледи стараць, зачуди се, како е онъ могао до нѣга доћи одъ нѣгови ягара. *) Дете му приповеди цело свое страдање и советъ просіака, коимъ е онъ до нѣга дошао.

Овай стараць имао е єдну кћеръ врло лепу, кою намене и нарекле овоме детету дати за жену, ако кодъ нѣга у службу стане. Ово пристане на то и почне кодъ старца служити, и после краткога времена навикну се ягари на нѣга.

Кадъ е овай већъ дорасто, єдно јутро замоли старца, да му скуе батину, да иде съ онако валянымъ ягарима у ловъ, а ста-

*) Овако обычно приповедаю.

раць му рекне: „Сынко! у мене є было седамъ роѣны сынова, кое самъ све редомъ са тымъ ловомъ изеубіо; како кои у ловъ отиде, тай выше кући не доѣ. И тако сви єданъ за другимъ идући, и єданъ другогъ тражећи, пропадоше; па се боимъ да и ты тако не проѣшь.“ Али то є залудъ стараць овоме говорио, онъ є науміо са овако чуднымъ ягарима ићи у ловъ ма знао и не доћи. Самъ себи спреми батину и поведе уза се сви седамъ ягара и оде.

Васданъ тумараюћи и шврляюћи съ ягарима далеко се одъ куће удаліо не увативши ни каква лова. Ноћъ га увати, и онъ у полю замркне, те овако аняюћи наиђе онъ на єдну букву, гди подъ нѣомъ беше ватриште и седамъ гробова у наоколо. Онъ ту наложи ватру и намысли да ноћи. Кадъ буде око два сата ноћи, онда повиче нешто съ букве: „огреяла бы се ватрице — огреяла бы се ватрице.“ и тако више пута докъ се овомъ не додія, те рекне: „а ты сиѣи, па се огрей.“ На те речи падне сеница бела

на землю, и почне растити, па нарасте
 колико кокошъ. Мало по мало за тымъ
 нарасте колико ђурка, те выше и выше,
 већа и већа, те нарасте као пласть.
 Пласть се претвори у бабу, и почне ово-
 ме говорити: „Овы седамъ овде уморила
 самъ, па ђу и тебе осмогъ.“ Па пошто
 то рекне, скочи на нѣга, а овај викне на
 ягари; „држете ягари,“ а у истый ма и
 батиномъ опали бабу. Скоче ягари, те
 склептаю бабу съ едне стране, а овај
 стане ю бити съ друге, и тако савлада бабу.

Кадъ се баба видила у невољи, а она
 повиче: „сынмиъ те Богомиъ, не мой ме
 выше бити,“ а овај іой одговори „Богме
 маіо садъ самъ текеръ погоо, и оку те
 бити, докъ ми не дигнешъ мои седамъ
 шурака.“ — Не мой, диђи ђу ти седамъ
 шурака, и іоштъ старцу ђу ти дати видъ
 у очи, те ќе гледати, будуђи е слепъ.“
 На ове речи онъ пусти бабу, а она одкр-
 ши едну лескову младицу, па ошине пр-
 вый гробъ, кога е найпре удавила, и рек-
 не „устани, доста си лежао,“ а овај у-
 стане савъ знояванъ и бунованъ, канда е

спавао. После тако удари по другомъ и трећемъ, и све редомъ подигне. Кадъ устану сви седамъ и познаду се да су браћа, онда рече најстарији: „о браћо! мы смо се сви овде скупили и поспали, а старъ отацъ и сестрица остадоше сами кодъ куће.“ Садъ рекне онај младићъ. „Чуєте ли седамъ браћа, я самъ васъ ди-гао, она васъ е баба поморила, заръ се несећатъ. А да ме знате ко самъ и како самъ; я самъ кодъ вашегъ отца у служби, и ваша е сестра моя заругни-ца. Но дела ме мало притекайте, да свршилъ посла запогета, па у дружеству кући да пођемо.“ Па спопадне опетъ бабу, и стане ю бити, да бы старцу видъ дала. Али баба брже бољ да е не бы даль био, повиче: „О секо!“ — на то се одзовне свръ букве гласъ „чуемъ,“ — „донеси ми то мало стакленце,“ повиче баба. Аль ето ти на те речи друге же-не по младе, и даде јој стакленце, а ба-ба даде младићу и рекне: „св томъ во-домъ у стаклету нека маже очи три ютра, па ће прогледати.“

Кадъ узме овай одъ бабе стакленце, а онъ ю луни батиномъ по глави и умлати, да не чини зла по свету, па онда пође са своимъ шурацима кући. — Кадъ дођу кући, онда назове старцу „добро вете старый бабайко“ — „дао Богъ добро, мой зете милій“ одговори стараць. — Зачуди се стараць одъ кудъ овай дође, па продужи далъ; „мои седамъ сынова одоше у ловъ, па не дођоше, а ты оде, па дође; какавъ ты бы больій юнакъ одъ нѣи?“ — „Добра среќа и вештина, боля є одъ юнаштва“ на то далъ продужи зеть. „Већъ гуй ме бабо шта самъ угнио, ево самъ тѣ довер сви седамъ твои сынова“.

Стараць: Ёл' истина мой зете милій?

Зеть: Истина є мой старый бабайко! Но шта бы ты дао ономъ, кои бы ти дао лекъ у очи, па да видишь твоє сынове.

Стараць: Дао бы му три товара блага, и дебела ѳогата, кои є одъ седамъ година у подруму, нити види сунца, ни месе-

ца. И дао бы му мою ћерку за любовцу.

Зетъ: Та ћерку си мени обрекао, другоме е већ дати не можешъ. Е она е моя, па моя; на ти бабо ово стакленце, те ты мажи очи съ овомъ водицомъ за три ютра, па ћешъ прогледати.

Кадъ е старацъ тако учинио и треће ютро прогледао, и видіо свое сынове, нѣи пригрліо и излюбіо, онда полюби и зета свога и испуни свое обећанъ, те му даде и кћерь, и три товара блага, и дебела ћогата изъ подрума. Али зетъ нектедне узети три товара блага, но напуни само едне бисаге, и узе девојку, па оде отцу своме и майцы, и венча се съ девојкомъ. Отацъ га одъ клетве опрости, и онъ у свакомъ задовольству остане са своіомъ невестомъ кодъ свои родителя живити.

(одъ Марка Пантелића изъ Рудничке).

7.

ДОСЕТЛИВОСТЬ.

Пошао човекъ да копа новце, па дође на неко брдо и седне на траву да се одмори, али ето за њимъ дођу ере и на-

зову му Бога, а овај привати и запыта: „куда ће те ере?“ а ови му одговоре: „та ты видишь међу нама ова два црна, (она двоица были су Арапи) оћемо, да их извидамо одъ те црноће.“ То чуюћи овај, рекне имъ: идите овьмъ левимъ путемъ, ту има езеро, и кодъ езера тамо седи товекъ; онъ зна видати одъ те болести.

Тако отиду ере езеру, а овај брже пречимъ путемъ дође кодъ езера, и седне поредъ брега. У томъ дођу и ере къ нѣму, а овај се намргоди и испречи на нѣи да га ни су могли познати, и упыта ихъ, шта су дошли; а они му понизно одговоре: „погледай ову двоицу, како ихъ е Богъ наказао, ради смо да ихъ извидамо.“ Онда имъ овај на то рекне: „е добро, даћете ми 500 гроша, я ћу ихъ извидати.“ И ови на то пристану, и даду му 500 гроша.

Кадъ овај узме новце, онда рекне ерама „водите еднога у шуму, докъ овогъ извидамъ,“ и они одведу. Онда овај узме конопаць и веже оногъ Арапина за

одно дрво, па зовне двоицу изъ шуме да дођу. Кадъ се они овамо приближе, а онъ имъ рекне, да Арапина трляю (тару) пескомъ докъ онъ не дође. Па после оде у шуму, те тако исто и другога Арапина веже, и заповеди и овима овде налазећимсе ерама, да овога трляю докъ онъ не дође. А онъ рече имъ садъ ће доћи, само иде да донесе мелемъ, и рече имъ да добро трляю, еръ ће иначе мелемъ слабо помоћи.

Кадъ се овај домышлянъ удали, а они стану трляти арапе, а овај да види шта ће ови чинити, сакрије се у шуму. Стане дрека арапа, да се чуло на далеко. У тымъ наиђе на њи айдукъ и повиче: „шта то радите, есте ли полудили?“ Но кадъ му ови кажу све по реду како су преварени, а онъ њи запыта: „кудъ оде тай говекъ?“ Ови му покажу ону страну кудъ е онај отишао, а айдукъ потрчи онда за њимъ у потеру.

Кадъ то види онај у шумню за собомъ потеру (но подалеко), нагне бегати. У томъ беганю сретне едногъ човека, гди

носи сикиру, коме су была два прета одъ болести укочена, па га упыта: „пошто ћеш ми дати сикиру?“ а овај му одговори: „ако ћеш ме ты ранити, я ћу ти не само сикиру поклонити, но іоштъ ћу те служити за права Бога; ерь, самъ сакагъ, па не можеу да радимъ.“ Али домышлянъ настави далъ; „не треба да ме служишь, дай ми само сикиру, па да те излетимъ.“ Превари се човекъ, те му даде сикиру, а овај се приближи са сикиромъ єдномъ паню, па га расцепи, говорећи ономе „мети руке овамо у процепъ, па ќе се исправити.“ Превари се овај сиромашакъ, послуша га, те метне руке у процепъ, а онај извади сикиру, те му приклъшти руке, па самъ да плећа и нагне бегати.

У беганю наиђе на цыганина, гди на коню яши, па повиче: „стани море цыго, нешто ти конь не иде добро,“ а цыганинъ као на злобрзъ одговори надаюћи се одъ тудъ користи: „не знамъ ни я шта ћу съ нѣимъ, неће да лепо оди. Онда му домышлянъ рече: „стани да видимо, како

ће ићи у цыпелала конь. Сяши море да га обуємо.“ Превари се цыганинъ, те сяши съ коня, а домышлянъ обори коня заедно съ цыганиномъ, па му ноге конопцемъ увеже, извади ножъ, па одсече коню све четирь копите. Кадъ то види цыганинъ, стане викати, а домышлянъ скине іюштъ и уларъ съ коня, па утече.

Бегаюћи обазре се, и види потеру за собомъ гди се умложила. У томъ наиђе на едногъ човека, кои носи на коню три тулума съ ракіомъ, па науми и съ овымъ неку будадаштину учинити, како ће потера кадъ дође до овога опетъ забавити се, а онъ да добіе времена далъ бегати, те запыта овога човека: „шта носишь брате?“ а селякъ му одговори: „носимъ ракію брате на продаю!“ То домышлянъ едва дочека, па рекне далъ, „па скини брате, да пробамъ, па ако ми се допадне да пазаримо.“ Превари се селякъ, па почне скидати, но и онъ му помогне, те сва три тулума скину съ коня. Онда одрещи еданъ тулумъ и проба ракію, „а ова ми се не допада“ рече, но држи оваѣ

тулумъ да пробамъ другій, те одреша и другій тулумъ, па и изъ овога проба ракію, „не допада ми се ни ова“ рече, „де држи ты овај тулумъ у другој руцы, да пробамъ јоштъ и ову трећу.“ Те лати домышлянь и трећій тулумъ, па одреша и окошта ракію, те рече: „е неваля ти ракія брате, на држ да вежемъ. Но овај не имаде већ чимъ држати но зубима. Јоштъ и даљ шћаше домышлянь одъ селяка правити поруге, али овази потеру, те нагне бегати.

Кадъ се обазре дошавши кодъ едне ћупріе и види да потера за њимъ иде, а онъ досети се и сиђе подъ ћупрію, те се намаже блатомъ и тако стане чекати потеру. Айдукъ онај, кои е ишао за њимъ у потеру, наиђе на човека съ рукомъ у процепу и извести се како га е онај преварио; наиђе даљ на цыганина и види га гди ядикуе, и чуюћи цео догађай, обећа му, да ће злочинца уватити; наиђе даљ на селяка гди држи едну мешину у едной руцы, другу у другој, а трећу у зуби, те га упыта шта е то, те му и овај

искаже све по реду, како е и шта е онај съ њиме радіо, и напоследку рече: „шта знамъ да радимъ, ако пустимъ еданъ тулумъ, оѳу ракію да проспемъ, но дела ми брате помози, убіо га Богъ и кадъ наиѳо на нѳеа.“ Те му тако айдукъ помогне повезати мешине и натоварити на коня, и заедно са овимъ поѳе у потеру. Кадъ доѳу до ѳупріе наиѳу домышляна блатнава, па га ни еданъ не познаде, те га стану пытати, што е такавъ блатнавъ, а онъ имъ одговори: „ето браѳо поѳо овуда преко ѳупріе, у томъ дотрга еданъ за мноимъ, па ме тури съ ѳуприв, те паднемъ у блато, па се савъ искалямъ, а онај оде управъ путемъ.“

Садъ и овога позову они у потеру, овај се њима придружи, и тако у дружеству поѳу. Идуѳи овако омркну, наиѳу на едну куѳу, те ту уѳу сва троица и заштиту конака. Домаѳинъ ии пріими и лепо дочека. Ту се они добро наведу и поднапію и легну спавати. — Кадъ е видіо домышлянъ, да су сви поспали, а онъ се дигне и побегне, и тако се избави беде, а оне остави спаваюѳе.

(одъ Любомира Янковиѳа Шабчанина).

ПРИМЕРНА ОСВЕТА.

Быо некій Царь, кои є много година у свакомъ задовольству све красоте и сласти овога света уживао. Али при свемъ оваковомъ добромъ нѣговомъ животу земномъ, налазіо є онъ іошть у нечемъ ковакве недоскудице. Онъ имаѣаше три сына, измеѣ кой наймлаѣега држаше како онъ, тако и она два сына старія забудалу. Кадъ є у старости своіой разслаблѣнъ быо, єдну ноѣ снієє нѣму, да има на некомъ краю света „Тиндилъ-градъ“ и у томъ граду вода тако цѣлительна, да, кадъ се човекъ нѣоме уміє, да бы му лице као у детета одъ седамъ година младо и лепо постало. Ове є водице краљ дограбити пожеліо, и одма прво ютро призвавши найстарієгъ свогъ сына пошто му изприповеди санъ, запыта га, были у станію быо набавити му те водице; онъ одговори, да є готовъ у томъ отцу и Краљу своме тако знатну услугу учинити, и на конацъ тай заиште по доста войске и

новца, кои ће му до Тиндиль-града со-
путници и спомоћници бити. И отацъ
нѣговъ по зактеваню свега му даде, и на
путь оправн га. За дуго га патрагъ нѣ
было; сбогъ чега се онъ принуђенымъ на-
ђе и среднѣгъ сына на тай путь опреми-
ти, почему призвавши и овога, изприпо-
веди му као и првоме санъ, и потомъ за-
пыта га, были се у се поуздати мог'о, да
отцу те водице донесе. Овай, *съ драге*
воль, одговори, *отацъ, само, дода, дайте*
ми войске и новца, па се небрините. Све
што є зактево, буде му испунѣно, и тако
и съ войскомъ и новцемъ оправн се на
путь, но доста є времена прошло, безъ
да є се вратио.

Не видивши ни досадъ желю свою
испунѣну Краль, принуђенымъ се види и
трећега сына на тай путь понудити; но
опеть двоуміо є сбогъ тогъ, што истый
нѣ башъ сасвимъ при себи быо. Найпо-
сле рѣши се нѣга послати, но пре него
то учини, призове га и изприповедивши
му као и пређашњима санъ, упыта га,

были онъ кадаръ быо те водице донети му. Онъ найпре одговори, да є то доста мучно; єрь се незна на комъ є тай градъ краю; но зато опеть да ће старати се вољи и желъи отца угодити, само ако му даде оногъ шугавогъ коня, кои тамо у конюшницы у краю пребыва. Отаць га є изъ призренія на путь, и съ овимъ скопчане мукє и трошкова, молю, да узме болѣгъ коня, мало войске себи за пратню а и новаца; но онъ є при своме остао, безъ свега тога само са шугавцемъ ићи. И отаць желећи желю свою испу- нѣну видити, допусти му, да учини по во- лъи и зактеваню свомъ.

Изишавши изъ града отчиногъ у по- лѣ, претвори му се шугавый у крилатогъ коня, кои притомъ и проговори упытавши га; да л' є нѣгова заповестъ брзо или лак- ше да лети. Господаръ му одговори: „мени є све єдно, лети, трзи, како ти є воля.“ И тако не по дугомъ путованю дођу до месечеве матере, у кое заште онай себи конакъ, гди и приимлѣнъ буде, но само да се добро прикріє. Месечева

мати пошто га испита коимъ посломъ тако далеко путує, метне га сожалѣваюћи га, подъ корито, а кадъ іой сынъ (месець) дође, онъ ушавши у собу, намириши, да ту има нека жива душа, и почне се лютити. Но мати то забашури, и тако кадъ онъ, месець, и пакъ на свой посо оде, она испусти Кралѣвогъ сына одговоривши му: да іой є непознато, гди ће тай Тиндиль-градъ быти, ерь донде докле нѣнь сынъ допире, нема га; но при свемъ томъ упути га Сунчевой матери давши му редкій чешаль, да га при себи има.

Кралѣвъ сынъ упути се далъ на сво-
ме крилатомъ коню, и дошавши Сунчевой матери, буде онде онако исто приимлѣнь као и кодъ Месечеве матери. И ова му ништа извѣстнаго о Тиндиль-граду нѣ казати умела, но упути га да иде Ветровой матери, говорећи, да ће се тамо по свой прилицы моћи помоћи; ерь ветаръ и крозь найгушће шуме пролази. И Сунчева мати даде му белу велику мараму, са тымъ саветомъ, да ю до невољ чува.

По упутствованю Сунчеве матере до-
 ђе Ветровой Матери, но ту съ больномъ
 извѣстносѣу буде прїимлѣнъ; ерѣ она му
 е казала, да е истина, да Тиндиль-града
 и у нѣму онако чудновате воде има. Ка-
 зала му е притомъ и гди онъ лежи, пред-
 ставляла му е опасности, кое често нѣ-
 ногъ сына, кадѣ тамо путуе, сре-
 таю; зато му е саветовала, да свога коня
 кодѣ нѣ остави, а ветровогъ да узме, и
 у томъ нѣме као вештімъ да се послужи.

Све онъ по савету ветрове майке
 учини, и кадѣ се онъ веѣ къ извѣстномъ
 свомъ путу на коню ветровомъ кренуо,
 даде му она чешаль, кои е имао съ едне
 честу, [а съ друге редку страну. И ве-
 тровъ конъ умео е говорити. На нѣму
 доездивши близу Тиндиль-града, каже му
 (конъ) да ђе садѣ овай о нѣговомъ гре-
 бену высеѣий бичъ яко пуѣи, па другїй
 путь кадѣ пукне, онда е знакъ половине
 нѣговогъ (Кралѣвогъ сына) у Тиндиль-гра-
 ду бавлѣня, а кадѣ треѣий путь пукне,
 онда е веѣь нужно, рекне му конъ, да се
 онъ на нѣму наѣе. Притомъ изтолкуе му,

шта ово пуцанѣ бича значи, сирѣчь: кадъ првый путь пукне, онда сви у Тиндильграду као мртвы поспати мораю; другій путь кадъ пукне, онда они спаваюћи налазе се у дубокомъ сну; а кадъ трећии путь пукне, онда поустаю сви и узбуне се тражећи онога, кои е виновникъ тогъ нѣиногъ спаваня быо. (Овде се дае мысли, као да овай бичъ самъ по свомъ произволеню, или болъ рећи по некомъ внутреннѣмъ нагону пуца, а не да нѣиме конь или онай кои на нѣму яши, влада).

Пошто дакле првый путь бичъ пукне, сиђе се Кралѣвъ сынъ съ коня, и опоменуть одъ овогъ, да што пре посо свой свршити стара се, упути се у Тиндильградъ съ тиквицомъ, кою е башъ одъ куће свога отца понео, да воде зайти. Кадъ уиђе у градъ, заслепи чисто одъ разны драгоцѣнностей, кое су градъ изнутра украшавале, тако, да незна у шта бы пре погледати праведнѣ было, но опоменуть на хитрину дела свогъ, пре свега дође къ бунару, изъ ногъ зайти воде, и свою тиквицу напуни. Кадъ то учини, спази на дну

кабла ове речи: „Е ништа е то, но да ты видишь, какви су наши бакарни подруми.“ Сынъ Кралѣвъ зажели и то видети и по надпису ушавши у бакарне подруме промотри ѿ и напивши се изъ едне купе вина, нађе на дну исте, ове речи: „Ово е ништа, но да видишь наше сребрне подруме.“ Већ е и другій путъ бичъ пуко; но при свемъ томъ любопитство га е терало, да види и сребрне подруме. Тако дошавши у итости промотри ѿ, како су сѣйни и украшени, и на точи едну купу вина, кою попие, и ту такође нађе ове на дну речи: „Е мой брате, ништа су то, но да видишь красоте у златнымъ подрумима. И нѣ мог'о пропустити, но и овы красоту прегледао е, гди е на дну едне купе такође написано нашао: „Све е то ништа, но да видишь наше дворе.“ Отважи се сынъ Кралѣвъ и ове промотрити, и брзо пошавши тамо по надпису, уђе у собу Тиндильке Кралѣице, кою нађе успавану на кревету. Нѣ хтео прилику и другу изпустити, но полюби е и после на едномъ парчету ар-

тіє напише: ко іой є и у кое време до-
лазіо, шта є у Тиндиль-граду промотріо,
и да є далѣ ню полюбіо, кою є артицу у
некій буцакъ астала художественно начи-
нѣногъ утурнуо тако, да ніє очима на по-
гледу была.

После свега овогъ поитао є коню, и
пре є бичь пуко, неже ли се онъ коня
дочепати могао. Появши на коня, поч-
не добро бежати, но стража Кральичина
полети за нѣимъ да га стигне и види, кои
є тай слободнякъ. Стража є већь близу
нѣговогъ коня была, ал' се онъ досети и
за собомъ бацы онай редкій чешаль, изъ
чега порасте редка шума, коя гонительи-
ма истина мало положи препетія; но за-
то опеть они одъ далѣгъ тераня ни су
престали, и већь су готово тако близу
были, да га и по другій путь достигну;
но онъ се досети и бацы белу велику ма-
раму. Изъ ове разпростре се широка ду-
бока вода; но и ову гонительи прегазе и
пођу за нѣимъ у потеру. Кадъ су већь
и по трећии путь близу были Кральвогъ
сына, а онъ баци онай чешаль, кои є имао

редку и честу страну. Изъ овогъ редке стране израсте редка шума, до ове велика вода, (т. е. изъ оногъ простора, кои се на средины чешля налази) а изъ честе стране, израсте густа шума, те ово гонительима препречи путь, да нису могли далъ у потеру за Кралъвимъ сыномъ иѣи. Тако дакле гоненія ослобођеный Кралъвъ сынъ мирно врати се до ветрове матере, ту іой изкаже, како е мого у путу страдати, коня іой ветровогъ врати, а онъ свога пріими, и благодари іой на нѣномъ спасителномъ упутствованю казавши іой, какву е срећу искусію изъ нѣногъ редкогъ чешля. Овде мало одпочине, па се опреми куѣи. При разстанку съ нѣомъ даде му она єдну помасть у стакленцету и каже му, да *обешеняке избѣгава.*

У повратку свомъ дође и Сунчевой матери, такође и нѣойзи похвали се, како е добио пожелане водице, и како му е нѣнъ саветъ одъ ползе быо. И ова му при полазку каже, да *обешеняке неодкуплюе,* и даде му єдну врећу. Уврати се такође и Месечевой матери, коіой, тако-

ђе на нѣномъ добромъ савету благодари, и одъ нѣ пође, коя му такође каже, да се съ обещеняцьма не меша, и даде му и она одну врећу.

Садъ пође отцу кући, у путу наиђе на старіегъ брата, кои е сбогъ картій тако пострадо, да е и войску и новце изгубіо, и најпосле е и животъ свой у то заложіо. Садъ му е, пошто е и овай проигро, валяло истый изгубити, и заиста бы о вешала обещенъ быо, да се туніе враћаюћи се братъ десіо, кои га одкупи; и после съ нѣимъ заедно натрагъ пође. Мало ниже у другой у поляни крчмы наиђе и на среднѣгъ брата, кога е та иста судба свакій часъ очекивала, будући е онъ блуду предао се быо тако, да га е то најпосле и живота хтело стати. И овога одкупи, и сада заедно сва три брата отцу пођу.

Садъ у путу почну ова два старія брата на млађега мрзити; што се то нѣма тежко видило, да е братъ, нѣiovъ кога су они будаломъ звали, кадаръ быо отчину желю испунити, союзе се и наймлађегъ

брата убію, и на парчета онде у лугу изсѣку, и затимъ сами пођу кући радости будући, што пожелану водицу староме отцу своме носе.

Кадъ дођу кући, отаць имъ се обрадує, сатимъ выше, што су се живи и здрави натрагъ вратили. За оногъ наймлађегъ нико ни маріо ніє, єрь є онъ будала быо, и обоица нѣи чудили су се отцу, што га є на путь тай слао, кадъ є онъ, као што се обште зна, сумануть. У Двору дакле садъ є владала и одъ стране Кралѣве, и одъ стране нѣговы сынова велика радость; првый се радовао зато, што є онъ такавъ санъ усніо, кои му се, при свемъ томъ, што є задатакъ врло великій быо, испунио; а другій су се радовали зато, што су они у станю были отцу свомъ тако што испунити.

Конь онай крилатый (шугавый) пакъ пошто му є Господарь онако изсѣченъ быо, и пошто су се она два крвника нѣгова удалила, искупи сву парчадь у єдну и другу врећу, и однесе ій Месечевой матери, па іой изприповеди савъ случай.

Месечевой є матери жао было, да є се тако догодило, но съ друге стране нїє га толико сожалѣвала, почемъ є вели, имао упутствованѣ, да се съ обещеняцы не меша. При свемъ томъ искупи сву парчадъ, помаже їй ономъ помасѣу, добиветномъ одъ ветрове матере, кою парчадъ кадъ састави израсте и оживи онай истый, кои є и преѣе быо. Пошавши отудъ и пакъ кући, у путу шѣерда свога коня, да га не бы по нѣму познали, а онъ управо доѣе у дворъ Кралѣвъ и онде заиште службу. Куваръ га прїими за асталцію. Но кадъ бы га годъ Краль видіо, свагда бы помысліо, да є то нѣговъ сынъ, кое га є у забуну доводило и выше пута, те є оне свов сынове пытао, были и они рекли, да є то или онъ истый, или сасвимъ наликъ на нѣиногъ наймлаѣегъ брата. Они бы му одговорили, да о нѣговомъ повратку нигда и не помысли, говореѣи: „*Богъ зна, еди є она будала погинула.*“

Кральица Тиндилѣка одъ оногъ є полюбца Кралѣвогъ сына затруднила и сына родила, и тако одъ прилике после се-

дамъ година, нешто изврѣући онай асталъ у своіой соби, случайно наиђе на онай буцакъ и онай листъ артие, изъ кога се она извѣсти, ко є онай, кои іой є у градъ и у собу долазіо. И после она, имаюћи точно онога описаніе како место рођеня, тако и порекло, поити тамо, и кадъ заиста Краљу у дворъ дође, слободно и съ некомъ као претнѣомъ заиште она одъ Краля онога, кои є нѣой у Тиндиль-граду быо. Краль нехтене се томе противити, изведе свогъ старіегъ сына предъ ню, съ пытанѣмъ: „*Ели тай быо у Тиндиль-граду?*“ она одговори „*да ніе*“. Затымъ Краль изведе свогъ млађегъ сына, но и у овоме непозна она онога, кои є у Тиндиль-граду быо, коє є Краля при свемъ томъ, што є онъ у добавлѣной посредствомъ сынова своій водицы оне доброте искусіо, коє су се нѣму у сну появились, сумняти почео, да су они тамо и были.

На еданпутъ спази Тиндилька Краљица асталцію и повикне: „*Овай е у моле граду и соби быо.*“ Зачуде се томе

и отаць и сынови. Асталція пакъ приступи Кралю и смеяюћи се приповеди целу стварь, коя се съ нѣиме сбила. Отаць га загри, заплаче се па и сачуди се томе, што се нѣе толико времена у нѣговомъ двору живећи, казати хтео, већъ се мучіо и патіо. Дозволи му, да се съ Тиндилькомъ венча и дозволи му, да се браћи своіой немиллой отмасти; но онъ у место osvete дао имъ є опроштенъ, и остао є далъ овде заборавивши сву обиду съ нѣима у найвећой любви живити.

(прилогъ одъ М. Матића.)

9.

**ПОСТАНЬ ЂАВОЛА И ЯБУЧИЦЕ
ЧОВЕЧЕ У ГРКЛЯНУ,**

И Л И

ИЗГОНЬ АДАМА И ЄВЕ ИЗЪ РАЯ.

Кадъ є Богъ рай разнымъ воћкама и цвећемъ засађивао, єданъ є одъ нѣгова

два анђела предъ нѣмъ копао, а онъ самъ садио и сеіо, а другій е анђео посађена семена загртао. Овай загртаюћи, изъ несташлука три оцака (кућице) премести на другу страну, да се увери о могућству Божиємъ, оће ли онде оно посејано семе нићи. Богъ, као свевидећій дознао е нѣговъ поступакъ, па га као неверника и преступника заповеди нѣгове одъ себе отера са овимъ речма: „досадъ си бѣо анђео, одсадъ да си љаво, иди одъ мене сатано.“

Богъ, кадъ отера овога, сатвори себи два анђела нова, кои су нѣга болъ поштовати и нѣгове заповеди слушати умели. А сатана као одъ Бога презрени и проклетъ, ніе се могао на овоме свету, кога е Богъ владатель, задржати, него е морао ићи у бездну. Али да бы могао и онъ жителъ свое имати, замоли Бога неъявляюћи свое намерени, да му допусти толико само места на земљи, колико една биволя кожа заватити може. И Богъ му допусти. Но онъ, као сатана, изсече кожу на најтанъ кайшиће, па понаставля,

те опаше са овимъ наставцима велико окружіе на земљи, у кои ће онъ моћи лако люде съ правоꙗ пута добродѣтели свртати и у оваѣ кругъ порока увлачити. Коє люде овако на земљи уловивши, да бы ии и у бездну са собомъ повући могао.

Кадъ су се сва посеяна семена изъ землѣ появила, никоше и она три оцака сатанина, одъ кои забрани Богъ Адаму и Ёви плодове уживати. Како то сатана дозна, одма заше мрежу свою, како бы ове прве люде уловіо, и Бога на оваѣ родъ разлютіо, па знаюћи слабость женску гледао є свакояко Ёву да улови. И после краткога труда дочепа се Ёве и почне іой говорити: *„ево зато вамъ Богъ не да одъ ова три плода єсти, што бы вы, како бы одъ тога окусили, силу божествену имали, па зато Богъ боєћи се, да му вы не бы равни были, забраниоє вамъ.“*

Слабой жени то рећи, коя є одъ природе любопитна, довольно є было, нити є шта выше къ раздраживаню нужно было. Ёва, чезнећи за сայношчу и преимух-

ствама, превари се и едну ябуку одъ за-
прећеногъ плода поѣде, па понесе Адаму
другу, те му казиваюћи речи сатане пре-
да да поѣде. И Адамъ се превари, те загри-
зе одъ те ябуке; но текъ што прогуне,
почувствує свое преступленѣ, и прстима
стегне се за грло, мислећи да поврати
прогутаный залогай. Но не могне то учи-
нити, а ябука нити се врати горе, нити
спадне у трбу, већъ остане у грлу. И
то є узрокъ, што є кодъ човека тако
примѣтна ябучица на грши, а кодъ же-
не нїє.

Пре овога преступленя Адамъ и Єва
ишли су наги, и нису осећали срамоту,
но после тога одма почну є чувствовати
и едно одъ другога удаљавати се, крити
се и свою наготу лишћемъ покривати.

Некій данъ Богъ позове Адама, кои
є было сакривенъ: „*Адаме! Адаме!*“ —
Овай му се одзове: „*Чуємъ Господи, али
самъ го' и не моєу предъ тебе изићи.*“ —
„*А зашто?*“ упыта га Богъ далъ. —
„*Єва ме є преварила*“ одговори Адамъ.
Онда Богъ упыта Єву: „*Єво! зашто пре-*

вари свога мужа? “ — „Господи превари ме Краса!“ (змія се тако звала, која е до оно доба дубке одити могла, а у оваковомъ се виду сатана Ёви показао, кадъ ю е преварио) — На то Богъ прокуне красу, да се она одсадъ по земљи вуче, а Адама и Ёву истера изъ рая говорећи: „идите одавде, цео вамъ светъ отворенъ стои, и сами своимъ трудомъ себи набавляйте са зноємъ нужно препитаніе.“ И тако изгубе они оно благодѣяніе Божіе, да су безъ свакога труда плодове земне уживати могли, која каштига постигне и насъ потомке нѣове.

Да нѣ было сатане, можда бы мы и данасъ она райска благодѣянія уживали безъ икаква труда. — Анатема га было. Далекo му лепа кућа.

(одъ Стойче Ивановића изъ Крагуевца).

10.

**КО НИЄ БЛАГОДАРАНЬ НА ОРАУ,
НИЄ НИ НА ТОВАРУ,**

ИЛИ

НАГРАДА НЕСИТОСТИ.

*Быо стараць и баба. Стараць имао петла, а баба кокошъ. Кокошъ носила баба свакій данъ по едно яйце, коимъ се баба ранила. Често бы стараць одъ нѣ искао, да му едно яйце даде, али она лукава, свагда бы му одговорила: „*терай старце твога петла, некъ ти носи яя.*“ — Досади се већъ старцу гледати бабу, гди она еде яйца, па узме батину, и стане петла бити, да му овај носи яйца. А петтао сирома пошто е неколико удараца извукао, нагне бегати и остави старца, те се отисне у планину у айдуке.

“ Ову самъ я приповедку и у Бачкой чуо съ некомъ разликкомъ, али я ю овде ставлямъ садъ овако као што самъ ю овде одъ Бошињ чуо, да се види та у народу нашемъ расута обштность.

Кадъ е петао дошо у планину, а онъ наиђе у путу на коня, кои га запыта „куда идешь петле?“ а овай му одговори: „идемъ у айдуке!“ — На то му конь рекне: айде поведи и мене са собомъ петле.“ — „А шта е теби тежко, да ты идешь у аудуке?“ запыта га петао. — Ма како ми неће бити тежко петле; досади ми се већъ люде служити, како што у кућу потребую, одма веле, ето натоварите на коня, па донесите; па ме тако муге по васъ данъ, нити се сеќаю, да ме у време наране, ни напоє.“ — Ово петла разжали, те поведе са собомъ коня.

Текъ што петао мало далъ пође, а онъ сретне яйце, и ово га запыта, куда идешь петле? а онъ му одговори: „идемъ у айдуке!“ — айде поведи и мене са собомъ петле,“ замоли га яйце. — Шта е теби криво, те ты оћешь да идешь у айдуке;? упыта га петао — „А како ми неће бити криво, кадъ како ко у кућу дође, а они одма повисту, де да разбіємо кое яйце, па сутога самъ одбегам.“ И ова се тужба праведна бити видила петлу, па поведе и яйце са собомъ.

Опетъ мало далѣ кадѣ пође петао са своіомъ четомъ, а онъ сретне вука, кои му Бога назове, и петао му в Бога одазвао. Онда запыта вукъ петла: „куда идешь петле! а овай му одговори: „идемъ у айдуке вуге!“ — „айде поведи и мене са собомъ петле,“ замоли се вукъ. А шта в теби криво вуге, да ћешь ты да идешь у айдуке? упыта га петао. — „Ма како ми неће бити криво, кадѣ како коя овца липше, а люди одма веле, да самъ ю я заклао. А како ме еди опазе, одма мало и велико подигне вичу на мене.“ — И на ову тужбу поведе петао и вука са собомъ.

Пође петао са своіомъ четомъ далѣ, и наиђе на рой пчела, кои га запыта: „куда идешь петле? а петао одговори: „идемъ у айдуке.“ Онда рой замоли петла да и нѣга са собомъ поведе, а петао га запыта: „а шта в теби рой пчела криво, да ты оћешь у айдуке да идешь?“ — „Како ми неће бити криво, кадѣ како дођу задушнице, онда повичу люди, дай да убіємо кою трику пчела (трмку), да

имало и воска и меда.“ — И ова се тужба петлу уместна быти видила, па поведе и рой пчела са собомъ.

Садъ се крене петао са своіомъ великомъ четомъ далъ, па у путу наиђе на потокъ воде, кои запыта петла „куда идешь петле?“ — „Идемъ у айдуке,“ одговори му петао! — „Поведи и мене са собомъ“ замоли га потокъ воде. „А шта є теби неправо потокъ воде, да ты оћешь да идешь у айдуке?“ — На то потокъ одговори: „Ма како ми неће криво быти, кадъ са мноми перу, са мноми куваю, са мноми воденично коло окрећу, и кадъ се мало одъ кише замутиши, онда на мене виху, онда ме ерде и руже, да ме є стидъ и срамота.“ — Те и ту тужбу саслуша петао, па поведе са собомъ и потокъ воде.

Мало далъ путуюћи петао, наиђе на овна, кои му се тако исто замоли, да и нѣга са собомъ поведе у айдуке. И кадъ га петао запыта, шта му є криво, а онъ одговори: „како ми неће быти криво, кадъ како дође благе данъ, а люди одма по-

вигу, дай да заколѣмо овна, да имамо и лоя и мяса.“ Па се и ова тужба допадне петлу, па поведе и овна са собомъ.

Тако далъ путуюћи, наиђе петао на миша, кои га замоли, да и нѣга са собомъ у айдуке поведе. А кадъ га запыта петао, шта є нѣму неправо, а мишъ одговори: *како ми неће бити криво, кадъ свако живѣ мрзи на мене.*“ Те и нѣга тако поведе са собомъ.

Овако петао путуюћи са своіомъ четомъ замркне, и дође у єдну пусту кућу, те ће ту конаковати. Али у путу сустане рой пчела, те се потужи петлу, а петао рекне онда, да стане рой пчела, да ће га онъ понети. Па кадъ стане рой пчела, а петао га позоблѣ свега, те га тако са собомъ понесе. Мало далъ сустане и потокъ воде, а петао га попіє, те и нѣга тако понесе. —

Кадъ већъ дође петао амо у ову кућу на конакъ, и овде конакъ да учини, онда разреди петао, те ованъ и курякъ уђу у собу конаковати, конъ остане у

куйни, а яйце метне у пепео на огњиште, мишъ оде у рупу, а онъ се самъ попне у оцакъ. Кадъ є было око неко доба ноћи, али дођу амо айдуци и наложе у куйни ватру. Па како се у куйни засветли, и айдуци опазе петлову чету, а они се поплаше. Видећи то петао, пусти изъ себе потокъ воде, те погаси ватру, а је у пепелу пукне, на то изтрчи вукъ те єднога счепа па угризе зуби; изтрчи ованъ те удари га роговима у трбу; изиђе мишъ, те узъ ноге пође другомъ милити; дочека конъ кодъ врати трећег, те га лупи стражњимъ ногама; а петао изъ оцака повиче: *Ко, ко, ко, ко,* и тако се айдуци поплаше и одавде побегну. —

Кадъ су мало измакли, онда почну приповедати страдања своя; єданъ вели, *шта є оно што насъ поли изъ оцака,* други вели *нешто пуге као топъ,* па *насу ми пуне очи пра;* трећий вели, *мене нешто уеде;* некій вели, *мене єданъ лупи у трбу;* некій опетъ, *мене одалаги по леђи;* алъ да шта бы было, да насъ се онай изъ оцака догепео, што вите дайте еа мени.?

Кадъ е сутра данъ свануло, а вукъ гладанъ полети на овна, да га поѣде, онда се замоли ованъ, говорећи; „не мой вуге а тако ти любви наше доякошнѣ, да ме колѣшѣ, но ты зини, а я ѣу се затргати, да ти цео уѣемѣ у уста, па ме тако прогутай.“ На то вукъ приста- не, па зине, а ованъ се измакне, па се затрчи, и лупи вука роговима у главу. Вукъ се онесвести и падне на землю, а ованъ измакне на врата, па побегне. Кадъ се вукъ освести, а онъ дође коню, и рече му, да ће пѣга да ѣде. Онда му се замоли конъ говорећи: не мой вуге да ми кваришь ноге и бутине, но се попни ты мени на леѣа, те се наѣди мяса.“ На то пристае вукъ, те се попне коню на леѣа, а конъ онда нагне бегати и до- трчи у село, те се люди склептаю и убію вука, а конъ се опрости зла друга и оста- не у селу.

Яйце се у ватри распукло; мишь е напольъ изнешенъ одъ айдука, те е у шу- ми заишао; ованъ е побегао; конъ се из-

бавіо; потокъ воде се разліо по куйни; іоштъ є самъ остао петао са роємъ пчела.

Кадъ є видіо петао, да се нѣгова чета разишла, и да се све утишало, а онъ се сиђе изъ оцака, и настави путъ свой далъ. И тако путуюћи дође до Царева двора, па улѣгне у башту, те се сакріє подъ главицомъ купуса, да онде преноћи. Кадъ му є дошло време кукуреканя, а онъ стане дрекати: „*кукуреку Цару на срамоту у цареву купусу.*“ И тако кукурекаше выше пута преко ноћъ. То чувши Царъ кадъ сутра данъ устане, а онъ сазове своє слуге и заповеди имъ, да савъ купусъ посеку и да тога зулумѣара увате. Навале цареве слуге, те посеку савъ купусъ, само єдну главицу, коя имъ се трула виѣаше, оставе. Тражећи по купусу и преметаюћи, да бы кога уватили, уморе се, и кажу цару, да су савъ купусъ посекли, и да никога ни су тамо нашли. — Кадъ опетъ замркне, и дође петлу време кукуреканя, а онъ стане опетъ дрекати: „*кукуреку цару на срамоту у цареву купусу.*“ Разлюти се Царъ, па є єдва

чекао, да сване. Како устане, а онъ до-
зове свое слуге и запыта их, есу ли савъ
купусъ посекли, а ови му одговоре, да
есу савъ, само су едну трулу главицу
оставили. Онда имъ царь рекне, да иду
и ову да посеку. Кадъ оду слуге, и по-
секу ову главицу, а они нађу подъ нѣомъ
петла, те га увате, стану га бити, и од-
несу цару. Разлюћенъ Царь повикне: „*дай-
те га мени, да му я судимъ.*“ Кадъ
слуге даду петла Цару, а петао пусти
рой пчела, а пчеле навале на Цара те га
изуедаю. Онда повикне Царь: „*опрости
ме петле одъ овога зла, дађу ти дуката
колико ти е воля.*“ На то пристане пе-
тао, те навали на пчеле, па позоблъ све
редомъ, и опрости Цара. А Царь га пу-
сти у ризницу, те се петао нагута дука-
та, па га после одпусти.

Петао обременѣнъ дукатима вратисе
своме старцу натрагъ и онымъ истымъ
путемъ одећи дође до старчеве куће, па
се попне на кућу, па повиче: „*кркуреку
старце; стери поняву, да ти сиплѣмъ ду-
кате.*“ То види баба, па заиште одъ

старца, да іой даде єданъ дукатъ, а старецъ іой одговори: „ни си ни ты мени тела дати яйце, удри твою коку, некъ ти снесе дукатъ.“ Разлюти се баба, па узме батину и стане кокошъ бити, да іой снесе дукатъ. — Изпрєбіяна кокошъ оде на комшійско ђубре и стане онде чепркати, те чепркаюћи наиђе на єданъ ножъ, па га узме са собомъ и врати се кући. Кадъ дође кући, а она се попне као и петао на кућу, и стане викати: „стери баба поняву, да ти бацамъ дукате.“ Чуюћи то баба, обрадує се, па утрчи у собу, те изнесе поняву и стане є простирати у авлія, а кокошъ баца ножъ съ куће, и лупи є у око, те іой ископа око, па повиче: „ко ніє благодаранъ на орау, ніє ни на товару; єто теби жао за срамоту, и награда за неситость твою.

(одъ Іована Любєвића изъ Босне одъ Банѣлуке.)

11.

**НИШТА НИЄ ТАЙНО, ШТО НЕЋЕ
КАДГОДЪ БЫТИ ЯВНО.**

Быле три сестре рођене, па су међу собомъ саме говорили. Найстарія казываше; *да ме оће царевъ сынъ узети, целу бы му войску едноимъ кашикомъ нарашила.* А друга е беседила, *я да оће мене царевъ сынъ узети, я бы нѣму едноимъ жицомъ целу оденула войску.* А трећа е изустила; *ал' да оће мене царевъ сынъ узети, я бы нѣму двое дече родила са златнымъ рукама и ногама.*

Тако су оне говориле међу собомъ, а ни су мыслиле на ону пословицу, *да и дуваръ уши има.* — Ту се десіо подъ пенцеры царевъ сынъ, кои чувшій овай разговоръ сврати се у кућу и запита, шта е коя редомъ говорила, да му кажу. Застиђене, заплашене сироте, ни су смеле у нѣга ни погледати, а камо ли разговоръ му нѣовъ исповедити. Но кадъ видоше, ко имъ заповеда, и саслушаше же-

лю нѣгову силну чувшегъ нѣова сбореня поѣдина, онда и оне мораше се покорити, и признати свака свое сказыванѣ понаособно.

Кадъ е нѣову исповедъ царевъ сынъ саслушао, онда е првой казао: *я како самъ мою войску досадъ р'анію, р'ани ѣу ю и одсадъ.* А другой е одговорію; *я како самъ мою войску досадъ одевао, одева'ѣу ю и одсадъ.* Аль е трећу уочию, па іой е лепо говорію: *мила моя! добро си ми дошла, я ѣу тебе за жену узети.*

Царевъ сынъ како е рекао, тако е и учинію, одма се са овомъ девојкомъ венча, па поредъ нѣ пріими и оне две сестре нѣне у дворъ свой. — После краткогъ времена догоди се цареву сыну поћи на войску. То е нѣму врло мучно было, оставити любезну свою кодъ куће усамлѣну. Съ найвећомъ жалосћу едва се одъ нѣ растане, прецоручуюћи сестрама нѣнима, да на ню, коя е трудна была, добро пазе.

Многи су овой усрећеној девојки за-
видили, али нѣне сестре понайвыше; ерѣ
сви су жельно очекивали нѣнѣ пороѣай
да виде, каква ће та златна деца бити.
Кадѣ іой се већѣ приближило време да
роди, у горкимѣ мукама наодећи се и на-
даюћи се она, да ће у своимѣ сестрама
најболу помоћѣ добыти, дозове іи себи,
и искаже имѣ своју муку. Онда ће она
старія нѣой одговорити, да пази на себе
и да никогѣ туђина себи не пушта. То
ю послуша она сирота, и іоштѣ далѣ за-
моли, да іой она буде бабица. А то е
ова едва дочекала, па іой е саветовала,
да се она попне на оцакѣ, и тамо да се-
дне, па ће се онде лако теретѣ ослободи-
ти, а она ће, рече іой далѣ децу прива-
тити. То послуша сестру своју ова си-
ротица, па се попне на оцакѣ, а она ме-
ђу тымѣ, докѣ се ова на оцаку мучила,
изиђе за кућу па ископа две рупе, гди
ће ону златну децу, ако таква буду, да
закопа, и нађе два кучета, и донесе у
кућу, коя ће породилѣи да подметне.

Међу тымъ дође време, да се породила терета ослободи, а сестра іой привати децу, и како опази, да су она златны' руку и ногу, а она брже учини као што є наумила; подметне она два кучета, а децу изнесе напољ, па закопа. Па одма сазове и другу сестру, и дворяне, да виде, шта є царева сна родила. Ту се сви сакупе као на чудо, и дивећи се овомъ появленію и чудномъ изметку, скину доле породилю, и єдни ю стану сажалъвати, а други іой се светити.

Не за дуго за тымъ дође царевъ сынъ изъ войске, и брже поити чувши да му є жена родила, да види какавъ іой є породъ. Како уђе у кућу, а бабица (сестра породилъ) одма изнесе предъ нѣга она два подметнута кучета, и покаже му фалъный породъ жене нѣгове. Кадъ опази царевъ сынъ два кучета мала, разлюти се на жену свою, да га є тако предъ светомъ осрамотила, и отера ю одма одъ себе, а сестру нѣну, ону, што іой є бабица была, узме себи за жену.

После некогъ времена порасту два златна бора, на гробовима дечинима. То є царевомъ сыну врло мило было, па є често ове борове обилазіо, и на ньи пазіо. Често є већу часть дана кодъ овы борова проводіо, и то му є найвеће увеселенъ было. Ова є нѣгова радость дотле растла, да є напоследку заповедіо, да му се овде подъ боровима два кревета направе, да ће овде са женомъ своіомъ и да спава. Дворяни то одма послушаю и іоштъ онай данъ на заповестъ царевића онде су была два кревета готова. Ту царевъ сынъ две ноћи преноћи. Кадъ є было трећу ноћъ, проговоре два злаћана бора. Єданъ другомъ говоріо: *ел' ти брате земля тежка?* А другій му одговори; *ніє мени земля твжка! ерѣ на мени мой родитель спава. Но кажи ми милій брате, ели теби земля тежка?* На то онай одговори: *есте мени земля тежка, ерѣ на мени кутка тетка лежи.*

Кадъ су они ово говорили, царевићъ є спавао, и ніє чуо нѣювъ разговоръ, али жена нѣгова т. є. тетка дечина, коя є

свагда на опрезу была, и на свашто мо-
трила, была є будна, и све є саслушала,
шта су они говорили. Кадъ є сутра данъ
ютро освануло, одма поити жена цареви-
ћа око нѣга ласкати, молити и приклина-
ти га, да подсече та два златна бора. —
Кога нису жене обратиле? — Царевићъ
за любовъ жене свое даде подсећи два
златна бора и изсећи ии на комаде, а лиш-
ће нѣгово заповеди дати нѣговимъ овца-
ма да поєду.

После некогъ времена почну се овци
ягнѣити, и єдна овца оягнѣи два ягнѣта
са златнымъ ногама и роговима. Кадъ є
царевићъ то опазіо, то є нѣму врло ми-
ло было, па заповеди дворянима на та
два ягнѣта, да добро пазе. Али жени нѣ-
говой то се ніє допадало; єрь се бояла,
да ће се одтуда нѣно дело одкрити, па
нападне опетъ лєчимъ речма око мужа
свога ласкати и наговарати га, да ова два
ягнѣта заклати даде. Царевићъ се већъ
ніє могао бранити доволно, и напоследку
принуђенъ буде своіой жени по вољи
учинити. Онъ заповеди, да се та два

златна ягниѣта заколю, а жена нѣгова дочепа рогове и ноге, па ѿ баѿи у вуруну да изгору; да се не бы опеть одѣ нѣи што изметуло. На ѿштѣ далѣ, узме црева нѣѿова и даде служкиньи, заповеди ѿѿ, да ѿ у рѣки добро испере, па да ѿѿ донесе. Но при томѣ запрети ѿѿ, да ни едно неупусти.

Кадѣ оде служкиня на рѣку да пере црева, а она упусти два црева, па седне край рѣке плакати. Поплаши се сирота и несмеде куѣи доѣи. На то ѿѿ доѣе една баба, па ѿ запыта: *шта плачешъ ѣрко?* а она ѿѿ искаже неволю свою, како ѿѿ є царевѣнка заповедила, и шта є она учинила. Онда ѿѿ баба рекне: *узми ѣрко найдужа два црвета, па ѿ пре-сеѿи по поле, тако ѣешъ добити онолико комади, колако си и илала, па ты иди куѣи, па ѿ подай госпоѣи твоѿѿ, она ѿ неѣе ни познати.* То послуша сирота служкиня, па учини као што ѿѿ баба ка-за, па отиде куѣи и однесе црева, и пре-да ѿ госпоѣи своѿѿ, а ова ѿ у сандуче затвори и не позна, и не дозна шта є она учинила.

Како е служкиня край рѣке црева прала, велика рыба улови она два цревета, што ии е она упустила, и поѣде. —

После некогъ времена царевићъ науми дати велико веселѣ, и позове све великаше царства на то, при коме даде дозволенѣ, да е свакоме изъ нѣговогъ царства овамо доћи слободно само да мора найпре свакій по єдну приповедку приповедити. За то веселѣ заповеди онъ да се преправе свакояка естива, дакле између осталы буде заповеђено и рыбарима, да лепе рыбе наватаю. Рыбари ловећи по рѣки рыбу, увате ону велику рыбу, што е она два цревета, коя е служкиня одъ яганяца упустила, поѣла. Па онаку велику и дебелу донесу предъ царева сына. Царевићъ заповеди, да се рыба распори, и сви се сакупе при томъ послу, дивећи се чудной величини и дебљини рыбе ове. Кадъ рыбари рыбу распорише, аль изъ нѣ изиђу два детета са златнымъ рукама и ногама и управъ пођу царевићу полюбити руку. Сви се овде догодивши се зачуде деци овой чудноватой, а Царе-

вићъ понаиболъ. Онда деца почну гово-
рити: *не гуди се милій родителю, мы
смо твоя деца рођена.* Па онда припо-
веде отцу своме, шта е одъ нъи тетка
нъіова учинила при рођенію нъіовомъ, и
како су до данасъ страдали, но да њи е
промысао Божіи сачувао и нъи здраве
опетъ нъму повратио исте онакове, као
што њи е майка нъіова по обећанію свомъ
родила.

Кадъ е то царевићъ саслушао, одма
заповеди, да му прву жену нъгову нађу.
Одма се слуге разтуре по свомъ царству
и нађу е, и доведу царевићу, кою онъ
кадъ саслуша и увери се о свему, што
су му деца казивала, узме ю съ децомъ
къ себи, а немилу тетку дечию и свою
другу жену, која е съ нъима тако жесто-
ко поступала, заповеди изсећи на комаде.
И тако деца а и мати нъіова опетъ оста-
ну у свомъ двору уживаюћи после горки
мука свако задовољство. *)

*) Ову самъ приповедку у Бачкој съ некомъ проме-
номъ другоячѣ чуо, кою њу у другу свезку ставити.

(Одъ Вула Јовановића, изъ Крагуевачке)

12.

ЕРА ПА ЕРА,

или

БОЛЪ С УМЕТИ НЕГО ИМАТИ.

Сустигне Ера змаєве, па ња запыта: а куда ћете вы змаєви? а они му одговоре: у то и у то село. Онда и ера придода: а вала и я ћу тамо, айде да идемо у дружству. Змаєви пристану на то, па се сдруже, и пођу тамо. Кадъ дођу у планину, а ера рекне змаєвима: ала Божя ми вѣра, да гудна лова у овој планини. То змаєви едва дочекаю, па рекну ери: айде еро да ловимо; или волешь да заседнешь, или волешь, да айкагитишь? — На то ера одговори: вала оћемо по редомъ. Айде вы идите айкагити, а я ћу да заседнемъ. Остане ера у заседи, а змаєви оду айкати. Айкаюћи натераю на еру срне и кошуте и свакояке зверове. Кадъ то види ера, а онъ се поплаши одъ зверова, заборава на ловъ, па

побегне на дрво, па едѣа после кадъ се-
би дође убіе єдногъ голуѣа, па одъ радо-
сти и пушку испусти. Чуюћи змаєви пу-
цанъ, у радости дотрче, да виде шта є
єра уловіо, а кадъ виде сама голуѣа, раз-
люте се на єру, па га стану грдити и
псовати. Онда єра рече имъ: *я самъ
баръ штогодъ убіо, алъ да видимъ, шта
ћете въ утинити. Садъ останите въ у
заседи, а я идемъ да айкатымъ.*

Заседну змаєви, а єра оде айкати; па
заиђе по долини викаюћи *ай, уй*, тамо,
амо, те се врати опетъ змаєвима натрагъ.
Кадъ већъ дође до змаєва у повратку, а
онъ повиче: *шта є то Божя ми вѣра,
ни пушке, нити оћете да биете? Разлю-
те се змаєви, па га стану псовати: море
єро, убіо те Богъ, како ћемо да біємо,
кадъ ниеди ништа нема. — Како нема,
одговори єра — заръ не видите заръ сте
ћорави. Заръ не видите шта прође по-
редъ васъ. А, Божя ми вѣра, зато въ
и кажете, да ништа нема, што неумете
пушколмъ да биете. Виде змаєви, да ии*

ера оће да залуди, па науме, да му се освете, те прикрию ньову лютину одъ ере и пођу далъ путовати.

Путуюћи змаєви са еромъ дођу у едно село, те ће ту кодъ еднога старца край села у одной кући да конакую. Стараць ии лепо пріими, те се устумара, да имъ што вечере сготови, а дотле се змаєви договоре да убію еру. Кадъ сготови стараць вечеру; седну сви вечетари, па кадъ се наеду, напію, а они полегаю спавати. Кадъ су змаєви видели, да су сви поспали, а они се дигну, па узму одну врећу, туре еру у врећу, па завежу, па онда легну спавати. Досети се ера, шта су змаєви съ ньиме наумили, па онъ лати ножъ одъ пояса, просече врећу, па побегне.

Кадъ се змаєви пробуде и погледе око себе, алъ ни. вреће ни ере. То є ньима врло мучно было, што є ера ньи тако преварио, па кадъ сване, а они се крену далъ путовати. Текъ што изиђу иза села и улѣгну у планину; а они стигну еру, па притворно почну га питати:

кудъ се ты деде еро, што насъ остави,
и побеже? Мы смо тели синоѣзъ едну
шалу да проведемо, а ты умате. — Та
знамъ я — одговори ера — Вала вы мы-
слите, да я не могу съ вреѣомъ путова-
ти; а я самъ видите све тугеѣки съ вре-
ѣомъ ишао. Те се опеть они сдруже,
па поѣу далъ.

Кадъ у путу а они наиѣу на лепе
трешнѣ, онда ѣе ера реѣи: ала Божя ми
вѣра, я бы ео трешаня. Пристану на то
змаеви, па рекну: айде еро, кадъ башъ
имашъ волю, а мы да се попнемо на
трешню, па да се наємо. Те полете зма-
еви на вр' трешнѣ, па поватаю све гор-
нѣ гранѣ, а ера остане подъ трешнѣомъ
привияюѣи гране и тако едеѣи трешнѣ.
Онда запятаю змаеви еру: море еро, за-
што ты те доле по дну едешъ? — вала
Божя ми вѣра ове су зреліе и слаѣе, од-
говори ера. — Бре не лудуй еро, да
видишь, какве су горе по вр'ови, ове су
слаѣе и зреліе, продуже далъ змаеви. Па
онда да преваре еру, пригну (савію) вр'
трешнѣ а ера узме вр' у руке. Како ви-

де змаєви, да є ера вр' дочепао у руке, а они испусте, те вр' пребаца еру преко трешнѣ па у трнѣ. Звекну ера о ледину, а змаєви ударише у смей. На ту єку и дреку скочи зець изъ трнѣ, а ера маши се те увати зеца па повиче: *вы мьсли-те, да ме преварите, алъ се ера превари-ти не да.* Я угледа у трню зеца, па не ќедо око трешнѣ тргати, већъ преско-ти преко трешнѣ, па га жива увати. *Божа вы вѣра, дела и вы прескогите, па ќете и вы уватити зеца.* Преваре се змаєви, те се поватаю за вр'ове, а вр'ови ии одбаце у трнѣ. А кадъ бубну ови о ледину, па се угруваю, а они се стану осврћати за зецомъ, али зеца ни одъ ко-рова. Онда ера повиче: *море ватайте што стоите.* — *А шта ќемо ватати,* кадъ ништа нема, одговоре змаєви. *Го кадъ не видите и неумете, я вамъ ни самъ кривъ, продужи далъ ера.*

Разлюте се опетъ змаєви на еру, па се стану договарати, да му се освете, крену се одавде, и пођу далъ. Кадъ до-ђоше близу едне рѣке, онда науме змаєви

да преваре еру; па га заговоре, и склептаю, па стрпаю га опетъ у врећу, завежу добро врећу, па га оставе край рѣке, а они отидну тражити дубљину по води, гди ће да га баце. — Кадъ се ови измакну, а ера стане дрекати изъ вреће: *Оће да ме жене, а я нећу, па нећу.*

На ту дреку дође овчаръ, кои е овде не далеко овце чувао къ врећи, па запыта еру: *море шта ты вичешъ у врећи?* — *Море. оће да ме жене, а я нећу* — одговори ера изъ вреће — *него оћешъ ли ты брале?* А овчаръ одговори *я оћу!* — *А ты одреши врећу да изиђемъ,* продужи далъ ера. На то овчаръ одреши врећу, и ера изиђе. Онда ера навали на овчара, па га наговори, кадъ онъ оће, да се жени, а онъ да легне у врећу, да га ера завеже, па онда да виче: *оће да ме жене, а я оћу, па оћу.* Превари се овчаръ, те послуша еру, спрати се у врећу, а ера га завеже, остави га онде, па узме овчареву дреновачу, и оде за овцама. Остане сирома овчаръ у врећи викајући: *оће да ме жене, а я оћу, па оћу.*

Кадъ дођу змаєви, и чую овчара шта виче у врећи, а они повичу, мислећи да е ера: *садъ ће мо те оженити еро, држсе добро, па счепаре врећу и баце у дубљину рѣке, те се сирома овчаръ удави.* Кадъ то учине змаєви, крену се одавде далъ у радости, мислећи да су еру утаманили. Но текъ што се мало у планину крену, а они опазе еру край рѣке, гди се подупрео на штапину, па чува овце. Зачуде се змаєви, одъ кудъ овај овде, па га запытаю: *море еро еси ли ты? одъ кудъ ты овде? — ала Божя ми вѣра наудилисте ми; бацисте ме у воду, а еле шта самъ изтерао оваца, одговори ера.* Запытаю далъ змаєви; *ма ди су ти еро овци? — Та ето ии по води, заръ невидите — Овци по обали пасећи край реке, бацали су одъ себе сенку по води — вала Божя ми вѣра, да самъ могао, истерао бы трипутъ толико, но вы сте двоица, вы можете много истерати, продужи далъ ера.* Онда ће запытати змаєви: *е па како ћемо истерати? — Вала Божя ми вѣра, ако ме послушате, видиће-*

те,, ште ћете истерати, одговори имъ ера. — Оћемо те слушати еро, само казуј, како ћемо њи истерати, рекоше змаєви. На то ера продужи далъ: а вы дела, да вамъ свежемъ свакомъ по еданъ каменъ на вратъ, па ћете све оне крупне овце са дна истерати. Преваре се змаєви, те послушаю еру, те имъ ера повеже каменъ око врата, па њи наговори, да скоче у рѣку. То змаєви учине: скоче у рѣку, те се подаве, па нити выше змаєва, ни овчара, остадоше ери толике овце.

(Одъ Милана Живановића, изъ Београдске).

13.

НЕПОСЛУШНИ СЫНОВИ,

И Л И

НИЕ, КОМЕ Е РЕЧЕНО, ВЕЉЪ КОМЕ Е СУЂЕНО.

Имао еданъ Царь три сына, кое е лепо као што имъ се пристои воспитати дао. Кадъ му се приближи време умрети, а

онъ сазове сынове свое, па имъ рекне; све што самъ за ваше усавршенствованѣ гинити могао, то самъ гиню, но вы сте млади люди и безъ свакогъ искуства, па се боимъ, после мое смрти да ћете се раскалашити немалоуки никога, ко ће на ваша дела мотрити, васъ саветовати и исправляти. Децо! мени се часъ смртный приближуе, я умиремъ, и оставлямъ вамъ свакоме по еданъ затворенъ сандукъ, но съ тымъ условльмъ, да ни еданъ свой отворити не сме, докле на нѣга не дође редъ, да постане царемъ.“ Ово изрекне и умре.

Великаши царства одма се искупе, и найстаріега сына по обычаю поздраве као цара свога, а упокоенога по дужности лепо саране. — Како се после укопа кући врати найстаріи сынъ [царевъ сада-ный младій царь, а онъ одма узме свой сандукъ, и едва дочека, да га отвори, на-даюћи се у нѣму особите совѣте отчине у смотреню царства свога наћи; аль се зачуди, кадъ у затвореномъ сандуку два дрвета нађе. Одма сазове совѣтнике свое,

и покаже имъ, шта му є отацъ оставіо, па іи запыта, шта ће то значити. Онда му они одговоре: „Господару! то значи, да ће много твоє воиство изгинути, и ако се незнао будешъ гувати, да ћешъ и ты сѣ нѣма заєдно заглавити. То є твой отацъ предвидіо, па є са тѣмъ тебе млада опоменути хотео, да ты то свагда предъ очима имашъ, да насѣ старе твоє советнике при саветованію слушашъ, ако си и себе и наше отечество узвысити радъ.“

После некогъ времена младый царь завади се са суседнымъ царемъ, па се стане опремати на войску. Почну га советници нѣгови саветовати, да ту распру лепымъ начиномъ сврши, и да се у битку не упушта. Али онъ то не послуша, но заборави на совете отчине, презре совете свои нѣму добра желећи советника, сакупи силну войску, па се отисне у бой, самъ предводећи войску свою. Суседнога цара войска, која є много силнѣя и снажнѣя была, удари на нѣга, сву му войску побіє, и нѣга самогъ у борби изсече.

Како стигне гласъ у царствующій градъ, да є царь погинуо, одма царства великаши поздраве среднѣга царева сына као свога цара, и нѣму се завештаю верни быти, но томъ га приликомъ опомену, да и онъ послуша совете нѣове, да не бы и онъ тако прошао као и нѣговъ братъ. Одма овай како ступи на престоль, а онъ отвори сандукъ ской, кои му є отаць оставіо, и у нѣму нађе саме мртвачке кости. Кадъ то види, смути се, па сазове великаше свое, покаже имъ шта му є отаць оставіо, и запыта их, небы ли они знали нѣму истолковати, шта то значи. Онда му они одговоре: „знамо Господу! то знаги, да ако ты наше совете нехтео будешь слушати и по нѣима дела твоя управляти, да ћешъ у рату уваћенъ и убіенъ быти, и да ће многій народъ твой страдати и у роблѣ одведенъ быти. Но мы те молимо, имай овай советъ покойногъ отца твоего предъ очима, и ништа не чини безъ совета нашегъ.“

Но текъ што почне овай царовати, а онъ се одма завади са суседнымъ ца-

ремъ, опреми силну войску и удари на нѣга, неслушаюћи совете совѣтника нѣгови. Аль га тамо суседнога цара войска дочека, целу му войску зароби и нѣга жива увати. Како доспе у неприятельске руке, а онъ се и онда бранити не престане, а ови отимаюћи одъ нѣга оружје несподобно га ударе и убию. И тако онъ остане на месту, а сву му войску неприятельи заробе и одведу.

Садъ дође редъ на трећегга и наймлаћегга сына царевога, да дође на престоль. Видећи онъ како су нѣгова браћа прошла, па да не бы и нѣга што подобно снашло, уплаши се и нехтедне свой сандукъ одъ отца му оставлѣный отворити; али по последной воли отчиной, то е учинити морао. Кадъ отвори сандукъ — после дугогъ затезаня — а онъ нађе у сандуку саблю са златомъ и діаманти накићену, и поредъ саблѣ отчинъ советъ, да у шуму суседну лова ради никада не иде. Одма се искупе советници и врачари, кои су му ово толковали; да ће онъ великій и силанъ быти, ако се по совету отчиномъ и нѣиномъ владао буде.

После краткога времена советомъ и договоромъ советника свои, освои онъ силне землѣ, распространи и увелича царство свое, и прослави се на землѣи. Алъ му то не буде доста, но зажели видети и тай ловъ у шуми, кои му є отаць нѣговъ забранію. Ёрно ютро опреми се съ великомъ силомъ и пође у исту шуму у ловъ. Текъ што улѣгне у шуму, изиђе предъ нѣга єданъ Арапинъ, и потре му две треѣине одъ поведеногъ людства нѣгова. Царъ кадъ то види, разлюти се, истргне саблю, што му є одъ отца остала, и отисне се самъ у потеру за Арапиномъ. Тераюћи Арапина прође крозь шуму, и дође у єдну поляну, гди се укаже особите лепоте дворъ, у кои Арапинъ утрчи.

Садъ се стане царъ обзирати, шта ће да чини, и како ће самъ на дворъ да удари. У то доба изиђе предъ нѣга непознатъ некій човекъ, кога царъ запыта: „ой Бога ти говеде, не знашь ли ты кудъ се стрпао Арапинъ?“ — На то му овай одговори: „варашъ се юнаге; то нїє црнацъ, као што ты мьслишь, већ є то

една лепа и найболя девойка на свету.“
 „Мени така и треба“ — продужи далѣ царь, па ободѣ коня и упути се управо къ ономъ двору. Кадъ дође тамо, почне обилазити око двора, не бы ли како годъ у дворъ ући могао, аль бадава; градъ в трострукомъ оградомъ ограђенъ быо, и изъ нутра е свакояки гласова дивльи зверова чути было.

Докъ е онъ овако око града обилазю, дође опетъ къ нѣму онай истый пређашный непознатъ човекъ, па му рече: „залудъ море тепашь око града, ты не можешь у градъ ући, но да ти я кажемъ шта ћешь радити: поватай тридесетъ голубова, толико лисица, и толико зецова живы, па съ нѣма пођи у градъ, па ако се паметно уззнашь владати, моћи ћешь до девойке доћи.“

Кадъ то чу царь, а онъ се врати натрагъ, и у шуми навата што му овай каза, па се упути са целомъ оправомъ на градъ. Кадъ дође до града, а онъ пробіе прва врата на оградѣ, и уђе унутра, аль одтуда юрише на нѣга соколови, ор-

лови и друге грабљиве птице. Кадъ се види царъ у невољи, а онъ пусти голубове, а соколови и орлови и ястребови полете за голубовима, а нѣга оставе на миру. Докъ су оне грабљиве птице голубове ватале, дотле царъ допре до друге ограде, па и овде пробіе врата, и уђе у нутра, алъ одъ туда нападну на нѣга пси, те да га поеду жива, а онъ онда пусти зецове, те се тако пси забаве ватајући зецове, царъ дотле умакне, и дође до треће ограде. Овде се одма пожури, те и ова врата разбіе и уђе у нутра. Како уђе на врата, а на нѣга посуктаю тигрови и лавови, а онъ брже пусти лисице, те зверинѣ посукта за лисицама, а царъ дотле добіе времена, те умакне у єдну ограду, у којој су растла дрва одъ бисера и драгогъ каменя. Овде опази онај лепъ дворъ, кога є съ поля угледао. Брзо уђе на врата, и пође по собама ода-ти. Уђе у єдну собу, нађе є лепо намештєну алъ пусту, те тако прође редомъ изъ собе у собу докъ на последку дође у єдну собу, гди нађе царицу у свой кра-

соти своіой спаваюћу. Она се на лупу тргне и пробуди, па повиче: „твоя сама.“

Скочи царица, те му покаже дворе-
ве свое, проведе га свудъ и напоследку
обдари га єдномъ кошульомъ, па му рече:
„любезный мой, ако желишь са мною
живити, ову кошулю увекъ да на себи
носишь, и никада са себе да нескидашь,
а јоштъ выше у ономъ езеру близу дво-
ра мога да се ниси усудио купати, ерз
да знашь ако ме не послушашь, оћемо
се растати.“ После некогъ времена жи-
већи овде у свакомъ задовољству царь
съ царицомъ, почне рассуђавати о томе,
што є нѣму царица запретила, да се онъ
у езеру купати не сме, па онда рече: „и
мой є отацъ мени забраніо, да я у ову
шуму не идемъ у ловъ, па да нисамъ
ишао, не бы добио оваку красоту. Заи-
ста и овде мора бити само нека превара.“

Као годъ што є Еву у раю любо-
питность гонила, да одъ запрећенога воћа
єде, тако и овај царь нїє могао мировати
донде, докъ нїє єданпутъ изъ двора изи-
шао и крадомъ одъ царице на езеро оти-

шао, па се онде свукао, аљине оставіо на обали, а онъ у єзеро скочио, да се окупа. Докъ се онъ у єзеру купао, дође волшебница, која є на царицу пазила, прикрадесе до аљина цареви и украде ону кошулю, што му є царица на даръ дала, па однесе и поклони ю другомъ у комшилуку цару. Овоме она приповеди одъ куда іой кошуля, и чія є. Зачудисе овай царъ и зажели имати ту царицу, те упыта волшебницу како бы ю онъ добыти могао. „Врло лако,“ одговори волшебница; „еръ она тамо мора ићи, еди іой є кошуля. Само ты ми морашь наћи троглаву гую, и една колица, еди могу двое сести, па се не брини, за далъ є моя брига.“

Одма царъ на све стране изда заповести, да се троглава гуя тражи. Велике є новце за награду обрицао, ко му такову гую нађе и донесе. Срећа нѣгова заръ є тако хотела, да му нѣгови пріятельи после дугогъ траженя пожелану гую донесу. Одма царъ призове волшебницу, па іой преда гую, па нађе іой и поискана коли-

ца. Волшебница узме гую у место бича, седне у колица и пукне, а колица одлете, и дођу кодъ оне царице. Како тамо приспе волшебница, а она уђе у собу и нађе царицу съ царемъ у ложи спаваюћу. Кадъ то види, а она узме цареву саблю, извади ю изъ корица, и однесе општице и баци у авлію, а корице остави промрвлявши неколико речій, па онда узме царицу за руку, одведе ю у колица, пукне опетъ ономъ зміомъ трострукомъ, и колица одлете, и дођу ономъ цару, коме є волшебница кошулю однела, па му рекне: „*кадъ нїе умео онай уживати, коме є суђено было, уживай ты,*“ — преда овоме царицу, па оде.

У двору царице остане царъ спаваюћи, и нїе се дуго времена разбудити могао. Већъ кадъ се то спаванъ слугама за дуго видало, а они се узтумараю по двору, али ни єданъ нїе смео нѣму у собу улазити. У толикомъ тумараню, после некогъ времена наиђе царевъ слуга на саблю и позна є да є царева, па знајући, да ю онъ свагда само са собомъ

носи, и никадъ е одъ себе неоставля, за-
чуди се овомъ появленю, одъ кудъ сабля
на авлии. Па онда усуди се те уђе у ца-
реву собу, гди нађе нѣга сама спаваюћа,
а види онде у соби корице одъ саблѣ, те
полако увуче оштрице у каніе. Како
онъ то учини, а царъ се тргне и пробуди,
па запыта слугу, шта онъ ту чини, и гди
е царица. А кадъ му овај каже, како е
саблю нашао и овамо донео, и како е нѣ-
га спаваюћа нашао, одма се царъ сетіо,
да е то дѣло волшебнице было, еръ нико
на свету осимъ нѣ за свойства нѣгове
саблѣ ніе знао. А свойства су ове саблѣ
та была, да кадъ се она изъ корица из-
вади, онда царъ притяжатель нѣнъ, ако у
то време спавао буде неће се донде про-
будити, докъ се годъ оштрице опетъ у
каніе (у ножницу) не поврате. Садъ се
царъ сети царичины речій, којма е она
нѣга опоминяла, да се не иде у езеро ку-
пати, и да е то слѣдство изгублѣне ко-
шулѣ, и по нѣнима речма, ако се онъ у
езеру купао буде, да ће се одъ нѣ рас-
тата. Садъ се већъ уверіо, да е ню из-

губіо, и да є нѣгово несито любопитство
томе криво.

Прва мысао царена была є та, цари-
цу свою или наћи и добыти ю, или у овой
туги скончати, и болѣ живота се лиши-
ти, него безъ нѣ на свету живити. Одма
изиђе изъ двора, узбере златногъ и дра-
гокаменогъ воћа, и пође у светъ тражи-
ти царицу свою.

После дугогъ тумараня дође у цар-
ство оногъ цара, гди є нѣгова царица до-
ведена была, и погоди се у службу кодъ
царева баштована.

Зароблѣна царица живила є овде у
найвећой невољи поредъ свега изобиля
тугуюћи за другомъ своимъ и никако се
са овимъ царемъ, коме є доведена бѣла,
ниє хотела венчати. Наипосле кадъ є већь
видила, да спасенія за ню нема, ова усло-
вля представи цару, да ће се съ нѣмє
венчати, ако іой се донесе златно и дра-
гокамено воће. Царь, да бы добио нѣну
руку, разгласи по целомъ царству и обе-
ћа небровно благо ономе, кои му овако
воће донесе, а особыто своме баштовану

заповеди, да онъ ово воће набави, еръ се неће наносити главе. Баштованъ се забрине на заповестъ ову, и свакій є данъ изгледао, кадъ ће изгубити главу; еръ є немогућностъ набавке добро предвидіо. Запыта га єданпутъ слуга нѣговъ (онай кодъ нѣга у служби наодећи се царь), зашто се є онъ тако забринуо, а овай се обрецне на нѣга и рекне: „*айде прођиле се, шта ме пыташь, кадъ ми ты помоћи не можешъ.*“ Но кадъ га є већъ слуга выше пута за узрокъ нѣгове неволѣ запыткивао, на последку каже му заповестъ цареву у чему се наоди. Kadъ то чує слуга нѣговъ обрадує се, и каже му, да ће му онъ помоћи. Наравно изъ прва є баштованъ слугу свога презрительно погледао, не веруюћи речма нѣговима, али брзо є у нѣму избавителя свога угледао, кадъ му є овай зактевано воће показао. Како ово воће добіє баштованъ, одма съ найвећомъ радосћу отрчи цару и преда га, кои одма то царици однесе.

Зачудисе царица, кадъ опази ово воће, знајући, ди то само у нѣномъ двору

роди, па замоли цара, да іой іоштъ само ту молбу испуни, да іой допусти, да она баштована испита, како є онъ до тога воѣна дошао, па онда ће му, кадъ іоштъ то дозна радо руку дати. И царь не имаюћи кудъ, и ово іой допусти. — Узме царица баштована на испитъ обећаваюћи му много выше блага него што ће одъ цара добыти, ако му истинито искаже, одъ куда є онъ то воѣне добіо и коимъ начиномъ. Онда баштованъ искаше, да є онъ то одъ свога слуге добіо, кои є скоро кодъ нѣга у службу дошао. Како то чує царица обрадує се; єрь є знала, да то воѣне нико другій узбрати не може осимъ нѣногъ мужа, па рече баштовану, да іой пошалъ тога слугу, да га она види.

Отидне баштованъ и пошалъ слугу свога царицы, кои се одма сети, шта ће то быти. Кадъ изиѣе овай предъ царицу, а они се одма познаду, и обрадую што су се нашли, па се одма договарати почну, како ће да беже. *Чуешь любезный мой!* — „рекне царица“ — *видишь ли шта си угиніо, и у какву си неволю и*

мене и себе твоимъ непослушанѣмъ ба-
 цію. Ты съ заслужію, да те я са свимъ
 презремъ и одбацимъ, али я ты праш-
 тамъ, и радо те опетъ у наругѣя моя
 приимамъ, само одъ садъ буди ми ве-
 ранъ.“ На то извади єданъ ножићъ цр-
 нокорастъ и преда му съ тымъ речма:
 „иди къ мору и извади ножъ изъ нож-
 нице, онда ќе изићи изъ мора арапинъ,
 и извес'ће ти два крилата врана коня.*
 Ты узми та два врана коня и доведи ѿ
 овало, па єднога за себе задржи, а дру-
 гога реци, да ћешъ да продашь. Я ћу
 цара наговорити, да купи, па ћу узяти
 на нѣга и съ тобомъ побећи нашемъ
 двору.“

Све то послуша овай царицу свою,
 ерь є искусію, шта му є нѣгова непослуш-
 ность учинила, па отиде на море и добіе
 два коня крилата врана, те ѿ доведе ова-
 мо, и почне ѿ проводити изъ предъ ца-
 реви двора. Како то царица опази, а она
 наговори цара, да купи єднога коня, па
 га замоли, да ѿ допусти, да га она про-
 ба. Превари се царъ, па ѿ допусти, а

она уседне на коня па са своимъ првымъ царемъ одлети своме двору, а онай другій оста кукаюћи и говорећи: „*ніе, коме е речено, већь коме е суђено.*“

(Одъ Алексе Романовића изъ Шабачке.)

14.

И СЫРОМАШКА БОГЪ НЕ ЗАБОРАВЛЯ.

Бью еданъ царь, па имао едну девојку, која е сваку ноћь по еданъ паръ альина цепала. То дозна царь, па ю почне испытивати, како она ту штету чини, али одъ нѣ ништа ніе могао дознати. Те онда разлюти се царь и даде слободу свакоме, кои се нѣму пріяви, да ю чува; па обећа ономе поклонити ю, кои му докаже и увери га, како му кѣи альине цепа, и куда ноћу иде; а ако ли му опай, кои се преко ноћь чуваня пріими, незнао буде о кѣриномъ тумараню известна доказателства дати, да ће га дати погубити.

Кадъ се разиђе овај гласъ по царству нѣговомъ, почну долазити са свію страна деліе, кои су се кодъ цара чуваня ради преявљивали. Многи су се за добиткомъ лепымъ лакомили, алъ су тако исто и главомъ платили. Редомъ су деліе цареву кћеръ чували, свакояке начине су измышлявали, како бы дознали, куда се она изъ нѣне собе дева; али бадава, нико то докучити ніе могао. Толико се само знало, што є свакій казао, да се она свако вече лепо у своіой соби обукла, па да ю є онда поредъ свега затвора нестало, а у зору се опетъ у исцепанымъ альинама повратила. И тако, ко се годъ чуваня латію, тай є сутра данъ изъ узрока тога, што цара о принцезиномъ тумараню известити ніе умео, живота лишень быо. Многи су најбольи юнаци овымъ чуваніемъ животъ изгубили.

Зарече се најпосле єданъ пукій сырмашакъ, коме є животъ додіяо, да ће онъ ићи чувати цареву кћеръ, па или — говораше онъ — *себи животъ добыткомъ да поболшамъ, или да се ове светске не-*

волѣ сасвѣлихъ опростилихъ. — Кадъ е човекъ у очаяню, лако се на свашто одважи, тако и овай сыромашакъ безъ дугогъ размышляваня решисе животъ свой на коцку метути. Пође цару, да се прияви. У путу наиђе на три брата ђавола, кои се инате око отчевине, а та се состояла изъ едногъ ђилима; едне капе и едне буце. Вилимъ е быо тога свойства, да кадъ е когодъ седно на нѣга, могао е отићи кудъ е помыслио. Капа имала е ту силу, да кадъ ю е когодъ метнуо на главу, тай е невидимъ постао. Буца е одъ те силе была, да гдигодъ се съ ньоме удари, ма какве тврдође оно было, то се пробити и потрти морало. Видећи то сыромашакъ, тауми ову прилику на свою ползу употребити, па каже ђаволима, да се не инате, но да нѣга послушаю, онъ ће и право поделити. „Айде не будали ты, мы се не можемо да поделимо, а ты ћешъ насъ да поделишь, како то може да буде? одговоре ђаволи. На то рече имъ сыромашакъ „ево овако: кой првѣй са онога брега до мене дотрчи, добиће капу; кой

другиј, доби' ће ћилимъ, а трећиј буцу. Сада идите сви тројица тамо, па заедно пођите тргати, а ја ћу ове ствари чувати, и свакомъ свое предати.“ Преваре се ђаволи, пристају на то, па оду на брегъ, да съ нѣга трче. Докъ су они тамо ишли, а сиромашакъ ползуесе нѣовымъ одлазкомъ, метне капу на главу, седне на ћилимъ, а буцу узме у руке, па помисли, да е у цареву двору, и тай ма га одавде нестане. — Када ђаволи дођу на брегъ, па се обазру, онда виде, да су преварени, па рекну: „међеръ люди су гори ђаволи одъ насъ.“

Када е дошао сиромашакъ у царевъ дворъ, одма се прияви цару, да онъ же ли чувати цареву девојку, и царъ му допусти. Када е вече наступило, затворе сиромашка у собу кодъ цареве девојке. Одма се царева девојка лепо обуче у најлепше аљине, па у нѣима легне спавати, а сиромашакъ легне такођеръ у данъ буцакъ, одъ куда ће цареву девојку свагда предъ очима имати, па се учини као да е заспао. После неколико са-

тій, кадъ є мыслила царева девайка да овай спава, дигне се изъ кревета и пође на врата. Сыромашакъ одма ђипи, метне капу на главу, седне на ђилимъ, узме бучу у руке, па за ньомъ. Она дође у єдну ливаду, и рекне: „*уклони се траво, да прођемъ.*“ Сыромашакъ одећи за ньомъ, кога она нїє видила, узбере сведочанства ради изъ ливаде травице. На то травица проговори: „*и досадъ си девайко пролазила, алъ ми ниси штету тинила.*“ Девайка се обазре на те речи, и знаюћи, да ништа нїє чинила, зачуди се, шта є то; али не видећи никога за собомъ, пође далъ, и дође у єдну прекрасну башту, у коіой є златно и драгокамено вође растло. А сыромашакъ видећи ово, узбере неколико комадїй овога вођа, да бы и одъ ове баште сведочанства имао. Али вође одма на то проговори: „*и досадъ си пролазила царева девайко, алъ ми ниси штете тинила.*“ Ова се обазре и не видећи никога живога за собомъ, нїє се доволно начудити могла, шта то може быти. Знаюћи да она никакве штете учинила нїє,

па се упути далѣ. — Мало за тымъ до-
ђе она на море, и рекне: „уклони се мо-
ре, да прођемъ.“ Море се уклони, и она
прође, а сыромашакъ одећи за нѣомъ уз-
ме изъ мора песка. Онда море проговори:
„и до садъ си царева девојко пролазила,
алъ ми ниси штете гинила.“ Она се трг-
не и заплаши, знајући да ніе ништа учи-
нила, обазре се, и никога не видећи уте-
ши се, и пође далѣ.

Текъ што пође мало далѣ, укаже се
една лепа велика палата, у кою уђе ца-
рева девојка, па и сыромашакъ за нѣомъ.
Предъ ню изиђу многи духови, уведу ю у
собу, гди е была врло лепа вечера пре-
правлѣна, совра поставлѣна, и све за сѣй-
ну гостбу приуготовлѣно. Одма седне се
вечерати и пити, веселити и за здравлѣ
напїяти. Сыромашакъ, кога они нису ви-
дили, гладанъ будући, понуди се самъ, и
почне узимати ела са совре и ести. Сви
се удиве, кадъ виде, да не став изпредъ
нѣи ела, да се пуне чаше гдикое изпраз-
ною, а гдикое проливаю. Но іоштѣ веѣ-
ма се поплаше, кадъ имъ чаша златны и

сребрны, изъ кои су пили, са астала не-
стае, кое е сыромашакъ купіо. Алъ ба-
дава имъ се чудити было ономъ, што из-
яснити и докучити ни су могли. —

После ове части настави се текъ
право веселъ. Сви се увате у коло и ста-
ну играти. Ту се скакало, окретало и
ѣипарало тако, да е царева девојка три
пара жутіе чизама поцепала и альине из-
дерала. Тако траяше веселъ до саме зо-
ре. Кадъ се зора приближи, пође царе-
ва кћи кући, а сыромашакъ, што е могао
накупити скупоцены' стварій упрти, и най-
после дочепана се и круне цара духована, која
е была најлепша на свету, па и ню са
собомъ понесе, па овако обременѣнъ по-
ђе пратити цареву девојку.

Са самомъ зоромъ дође царева кћи
кући, а сыромашакъ за њомъ. И како до-
ђе у свою собу, а она одма легне у кре-
ветъ, а сыромашакъ, опетъ скинувши свою
капу, наместисе на своје место.

Кадъ данъ осване, сви мысляу у ца-
ревомъ двору, да ће овај бити за сыро-
машка последній, и већ са ужасомъ оче-

кивао се опай часъ, када ће га царь дати извести, и на испытъ узети. Аль се не мало упропасте, кадъ га є царь извео и о узроку зашто нѣгова кћи альине цепа, упытао; а овай кадъ є почео приповедати и о свему што є говоріо сведочанства износити. Онда царь изведе девојку, те іой овай све по реду іоштъ єданпутъ обстоятелно искаже, и кадъ іой напоследку іоштъ и круну цара духова показа, призва она цело нѣгово казыванѣ и потврди. Царь на то по обећаню свомъ даде сыромашку девојку, а онъ цару круну на поклонѣ, кою є донео одъ цара духова; царь нѣму новаца, а онъ другимъ сыромасима да, и благодари Богу, што онъ и сыромашка ніє заборавіо.

(Одъ Алексе Романовића Шабчанина).

КО ЗНА, ЗАШТО Є ТО ДОБРО.

И Л И

НЕ ЦЕНИ СЕ ЧОВЕКЪ ПО СПОЛЯШНОСТИ.

Быо некій човекъ сулудъ, кои є имао жену доста разумну. Она му роди двое

деце, едно мужко и едно женско, У сва-
кой невољи са сулудимъ човекомъ живе-
ћи са тежкомъ мукомъ одрани она ово
двоє деце. Догоди се еданпутъ, да чо-
векъ купи две пловке, па њи донесе кући
и преда жени, да сготови вечеру. Зако-
лѣ жена пловке и очисти њи, па узме ед-
ну у руке да расправи, а међу тымъ мач-
ка дочепа другу, па изнесе изъ куће и
поеде. Кадъ се жена обазре, а она не
нађе другу пловку, па се забрине. Знаю-
ћи ћудъ свога цандрљивогъ мужа не сме-
ла вечеру очекивати безъ пловке, па у
невољи незнајући шта да чини, одсече
себи едну сису, па њу са ономъ плов-
комъ сготови.

Кадъ буде вечера готова, и мужъ до-
ђе кући, па повиче на жену, да сипа ве-
черу, жена постави по обичаю и изнесе
сготовљену вечеру. Мужъ поједе едно пар-
че пловке, па узме друго парче сисе и
поеде, па му се допадне. Па онда запы-
та жену: „*море жено! одакле є то месо
одъ пловке?*“ те стане по чанку тражити
и претурати, и спази, да є овде само ед-

на пловка. „Море жено — упыта ю да-
 лѣ — а еди е друга пловка?“ Жена не
 имаюћи куда, мораде исповедити цео до-
 гађай. Кадъ то саслуша мужъ, а онъ по-
 виче: „кадъ е тако месо говегіе сладко,
 то нашу децу да поємо докъ су іоштѣ
 млада.“ То деца чувши лепо намеренѣ
 отца свога, договоре се и побегну, те се
 девойка стани кодъ тетке, а дечко пође
 далѣ у светѣ.

Путуюћи по свету сирома дечко, най-
 ѣ на едну бабу, коя е была вила, па га
 ова запыта одъ куда е и кудъ иде, и кадъ
 искуси и дозна одъ нѣга, да онъ ни самъ
 незна управъ куда ѣе, принуди га, да кодъ
 нѣ стане у службу. Те се онъ сирома,
 коме се већъ тумаранѣ додіяло, склони
 на то, и почне бабу служити.

За кратко време примѣти онъ, да ба-
 ба башъ ніе са свимъ чистого духа, па е
 на све нѣне поступке добро мотрію, да
 бы штогодъ о нѣномъ быћу дознати мо-
 гао, али нѣгова су напрезана суетна бы-
 ла. Еданпутъ оде баба у ловъ, а онъ
 оставши самъ кодъ куће, почне премета-

ти по собама, да види, шта се у њима налази. Па у томъ претуриваню нађе едну чешагию, и понесе ю са собомъ, па се после сиђе у подруме, па и овде стане преметати, не бы ли што за себе наћи могао, те у овомъ претуриваню наиђе на еданъ ћупъ. Како опази ћупъ, а онъ се обрадує, мислећи, да су у њму новци, па тури руку у ћупъ, да види шта е у њму. Кадъ извуче руку изъ ћупа, има шта и видети, да му е остала рука златна; тури и другу, па кадъ ю извади не нашавши ништа у ћупу и погледи на ню, аль и ова остала златна, а онъ онда повиче: „*ко зна, зашто е то добро,*“ па тури и главу у ћупъ, те се и ова позлати.

Одавде овако позлаћенъ пође далъ по подруму, и наиђе на едногъ коня, па га почне тимарити. Кадъ овога опази конь, а онъ му проговори: *Башъ ти фала юнаге, да си се мене сетіо. Шта си радіо, да одъ Бога нађешъ, ако те баба застане, пропао си. Ј те сажалуемъ бедный младићу; видишь она баба, оно е вила и моя мати, коя ме е сбоез њ-*

не бесноће претворила у коња. Него послушай шта ћу да ти кажемъ; айде брзо главу и руке увези тиме, узми онај рогъ што висци, и онај ножъ у оному буцаку, па уседај на мене, да бежимо, не былъ се како годъ избавити могао.“

Како саслуша то овај дечко, а онъ узме ове ствари, што му е конъ да узме советовао, па узја коња и побегне.

Кадъ дође баба кући, и потражи слугу свога, па кадъ га не нађе, одма потрчи доле у подруме; па кадъ и коња овде не нађе, сетисе да е овде превара, па онда одма пође за њима у потеру. За кратко време стигне и баба, и маши се већ да увати слугу, онда му конъ рекне, да баци онај рогъ, што е са собомъ понео. Овај одма то учини, и текъ што баци рогъ за собомъ, одма се одъ њга створе велике планине и проломи, кои баби препетія учине, и њу у потери зауставе. Али она и ова препетія пређе, и полети јоштъ са већимъ огорченѣмъ за њима. Надајући се конъ, да ће баба ова препетія надвладати, рекне момчету: „обазри се

мало, да видишь иде ли баба за нама, и ели близу.“ Обазре се момакъ, па видећи бабу већ близу, и да ће га скоро да увати, повиче: „Шта ћемо садъ, ево е за нама, я самъ пропао.“ — „Баци брже ножъ, што си са еобомъ изъ подрума понео,“ одговори му конь. Одма момче баци ножъ за собомъ, а изъ овога се претворе силни ножеви високи као копля, преко кои вила прелазећи сва се исече, и врати се натрагъ, а ови дотле добию времена, те умакну сасвимъ. Кадъ су већ после неколико обзирања видели, да виле нема за њима, онда стане конь, и рекне момчету: „е садъ си избављѣнъ, садъ можешъ ићи кудъ оћешъ, а я идемъ у планину, еръ кући матери на оги ићи не смемъ. Него ево ти одъ мене неколико струня, кое тувай и са собомъ понеси, па кадъ ти буде до неволъ, а ты иѣ запали, па ћу ти я доћи и помаћи ти.“ То послуша момче, узме струнъ са собомъ, опрости се одъ свога коня, и пође у светъ даљъ.

Путуюћи ово момче по свету, дође у едну царску палату, и погоди се кодъ царскогъ баштована у службу. Овде почне онъ прилѣжно радити и у баштованлуку лепо напредовати, и баштованову накло- ность за кратко време задобіе. Еданпутъ радећи онъ у башти и уморивши се, лег- не подъ едно дрво у ладъ, да се одмори, па заспи. Царска кћи проодаюћи се по башти, дође до овога, и кадъ га опази, приближи му се. Овоме се у спаваню одреши десна рука и одвіе, кою царска кћи опази и добро разсмотри, и одма ре- ши се поћи за нѣга, алъ ово намереніе не откриваюћи никоме, врати се у свою собу натрагъ.

Дође време, да се царске кћери удаю. Онда царъ сазове іи све три и каже имъ: „кћери моє! време є дошло; да се въ- удолите. Па да бы въ ово време жи- вота задовольно проводили, оставлямъ вамъ на волю, да свака себи избрати може мужа, кога оће.“ Па онда царъ сазове великаше царства, и заповеди, да се целога града жителяи сви на едно ме-

сто искупе, па когъ коя кћи нѣгова удари ябукомъ, онога нека и има за мужа.

Одма по заповести царевой сакупе се сви жители на едно место, на кое и царь са своима кѣрма изиђе, и заповеди, да старія баца ябуку. Онда ова угледа сына царскогъ советника, и на нѣга се баца ябукомъ, и царь се обрадуе, што е она себи лепа и паметна младића и нѣ достойна избрала, па истога младића одма нѣой за мужа и преда. Па после заповеди, да и друга баца ябуку, те и ова тако баца ябуку на советникова сына, па и то цару повольно беше, па одма кѣри овога истога младића за мужа преда. Па онда заповеди, да наймлаћа баца ябуку. Ова узме ябуку у руку, па пође по народу тражити себи мужа, али не нађе онога, кога е желила, па се врати отцу и рекне му, да овде нема онога, кога она жели, а одъ овы она не може ни кога за мужа узети. Онда царь заповеди, да се сви овамо сакупе, па и слуге. Зачудесе великаши, знаюћи, да ни кога выше одъ отличны людій у граду нема, кога бы цар-

ска кћи за мужа узети могла, па жельно очекивау изборъ наймлађе цареве девојке. — Кадъ су се и слуге искупиле, и у зборъ дошле, дође амо и баштованскій слуга онай златны' руку и главе. Онда царска кћи како нѣга опази, удари га ябукомъ. То кадъ виде великаши, разлюте се, што е она кодъ толики нѣовы сынова овако простога човека себи за мужа изабрала, па навале око цара, те ю оклеветаю, и цара на то наведу, да се и онъ на ню разлјоти, и одъ себе одтера.

Царска кћи, како е на себи имала скупоцене аљине и прстенъ са осталымъ накитомъ, тако узме свога избранога мужа за руку, и съ нѣиме оде, и не далеко одъ града у простачкой кући стане се, и онде почну живити.

После некогъ времена разболесе царъ, и усни, да бы оздравіо, ако му се одъ деветъ белы' кобила млека донесе, па како се пробуди, дозове она два зета своя, што су у граду живили, и заповеди имъ, да му то млеко набаве, а за трећегу нити е што разбирао, нити е што о

нѣму знати хотео. Чувъ за тай санъ овай
 одбаченый зеть царевъ, па оде и набави
 тога млека, па се у путу преруши у па-
 стыра, и врати се натрагъ. У путу наиђе
 на она два нѣгова пашанца, кога ови не-
 познаваюћи упытаю: „ой Бога ти пасты-
 ру, не бы ли намъ ты наѣи могао мле-
 ка одъ деветъ белы кобила?“ — „могу —
 одговори овай — и я еа имамъ!“ Онда
 они замоле га, говорећи: „А оѣешь ли
 намъ еа дати, па ѣемо ти скупо плати-
 ти?“ — „Оѣу — одговори овай — са-
 мо, да ми дате писмено, да сте одъ ме-
 не купили, па да вамъ ударимъ печатъ
 на лево раме.“ — На то они пристану.
 Даду му писмено, да су они одъ нѣга то
 млеко купили, и допуете му, да имъ уда-
 ри печать на лево раме. Па узму млеко
 одъ пастыра, те однесу цару тасту своме,
 одъ кога онъ кадъ окуси, оздрави, па нѣи-
 ма наплати трудъ, и изъ благодарности
 постави ии прве до себе. А остане па-
 стыръ у пустинѣи утешаваюћи се съ реч-
 ма „ко зна, зашто е то добро.“

После некогъ времена удари суседный царь на овога цара, потре му сву войску, и побіе, и мало што и нѣга нѣ жива уватио. Кадъ то види онай одбаченый зеть царевъ, а онъ запали оне коньске струнѣ, што є при себи имао, и одма му дође онай конь, што є съ нѣмѣ одъ виле побегао. Онъ узяши на нѣга, и оде у войску, и сву неприятельску войску изсече и изгази, па и самога цара увати и натера га, да му даде писмено, да никада выше неће на овога цара таста нѣговога нападати, па га пусти. У борби овой рани се у руку, оде цару тасту свомъ, кой непознаваюћи га, држаше га за некогъ небесногъ избавителя, па му самъ златнымъ своимъ яглукомъ раву привіе. За кратко време онъ оздрави, и нечекаюћи одъ цара награде за учинѣно витежко дѣло, безъ сваке благодарности извуче се онъ изъ царева двора, и врати се своіой кући у тишину простачку.

Чуюћи то она два зета царева, пођу тражити тога юнака, и кадъ га нађу, заишту одъ нѣга писмено, да имъ онъ све-

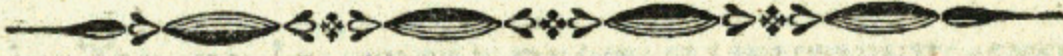
дочанство даде, да су све то они учинили. И овај имъ одма даде писмено сведочанство подъ тымъ условльмъ, да имъ онъ као и при пређашњој погодби удари печать на друго раме. Они нато пристану, те имъ овај удари печать. Они даду му сведочанство, и оду у радости, фалећи се цару тасту своме, да е то све нѣовымъ юнашствомъ учинѣно, и царъ имъ поверуе. А одбаченый зеть царевъ оста опеть у својој простачкој кућици, тешећи се съ речма: *ко зна, зашто е то добро.*

Еданъ путь шетаюћи се Царица госпођа, прође поредъ куће одбаченога зета свога, и погледи крозь пенцеръ у собу, па опази на руци свога одбаченога зета онај златанъ яглыкъ, и позна га, да е то онај истый, кои е нѣнъ мужъ ономъ храбромъ юнаку рану завіо. Па кадъ дође кући, каже то цару своме. Кадъ то чуе царъ, одма даде дозвати одбаченога зета свога, и непознаваюћи га ко е, упыта га, одъ куда му онај яглыкъ, што онъ на руци носи. Онда овај цару све ре-

домъ приповеда, како є онъ нѣму набавіо млека, и како є своима пашанцима по уговору дао; како имъ є после и ово друго сведочанство дао на зактеванѣ нѣюво, и увери цара са ударенымъ печатима. И каже далѣ, да є онъ то своима пашанцима за то дао, што се нѣв хотео фалити као они. Кадъ се царъ о свему увери, онда рекне; „садъ видимъ, да не треба люде по споляшности судити,“ па оне зетове своє отера, а овога одбаченога прими у свой дворъ, кога, неимаюћи другога наследника, за нѣгову истину и некористолюбиву верность, царъ награди круномъ.

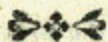
(Одъ Алексе Романовића изъ Шабачке.)

И М Е Н А**ГГ. ПРЕДЧИСЛЕНКА И ПРЕД-
ПЛАТНИКА.**

АЛЕКСИНАЦЪ.

Высокоблагородный Г. Предсѣд. суда Окр. Алексиначкогъ, Стоянъ Вельковиъ за сына Ювана и сыновца Дмитрія 2 кнѣге. — Благородный Г. Милойко Ивковиъ, членъ суда Окр. Алексиначк. за сына Марка ученика П. Грам. классе у Гимн. Крагуевачкой 1 кнѣ. — Благородн. Г. Лонгинъ Кишвалубаць за сына свога Радосава 1 кнѣ. — Благ. Г. Павле Карамать, Писарь суда Окр. Алексин. 1. кнѣ. — Благ. Г. Стефанъ Ювановиъ, Практикантъ суда Окр. Алекс. 1 кнѣ. — Благ. Г. Милосавъ Миниъ, Практикантъ суда Окр. Алексин. 1 кнѣ. — Благ. Г. Юсифъ Николиъ, Писарь Начал. Окр. Алекс. за сына свогъ Божидача 1 кнѣ. — Благо. Г. Юванъ Ъ. Євтимієвиъ, Практикантъ Начал. Окр. Алекс. за свога брата Чедомиля Ретора 1 кнѣ. — Благо. Г. Манойло Пиперинъ, Практикантъ Начал. Окр. Алекс. 1 кнѣ. — Благ. Г. Антоніє Авраамовиъ, Практикантъ Начал. Окр. Алекс. 1 кнѣ. — Благо. Г. Ђорђе Лукиъ, Практикантъ Начал. Окр. Алексин. 1 кнѣ. — Благор. Г. Младенъ Вукомановиъ, Началникъ Среза Алексиначко-Ражаньскогъ, Штабсъ-Капетанъ 1. кнѣ. — Благор. Г. Дмитріє Ювановиъ, Писарь Среза Алексиначко-Ражаньскогъ 1 кнѣ. — Благор. Г. Кузманъ Недельковиъ, Писарь Среза Алекс. Ражаньскогъ 1 кнѣ. — Благородный Г. Милиъ Мили-

111

ѣвиѣ Луцѣвица, Секретарь Бумрука Алексиначкогъ 1 кнѣ. — Благор. Г. Михаилъ Радивоевиѣ, Писарь Карантина Алексин. 1 кнѣ. — Благор. Г. Ђорѣ Вучковиѣ, првѣй Осмотритель Карантина Алексиначкогъ за сына Александра и Светозара 2 кнѣ. — Поштенородн. Г. Дмитрѣ Путникъ, Шустеръ родомъ изъ Беле-Цркве 1 кнѣ. — Благор. и Высокоученѣй Г. Г. Д. Д. К. А. 1 кнѣ, — Благор. Г. Максимъ Марковиѣ другѣй Осмотритель Карантина Алексин. 1 кнѣ. — Благор. и Благоразумна ГГ. Учителѣ: Юванъ Марковиѣ млаѣе клас. Алекса Бошковиѣ старѣе класе Алексиначке и Сакупитель Предчисленика.

Б Ъ О Г Р А Д Ъ.

Скупљивни одъ Г. Дмитрѣя Матиѣа.

Нѣгово Сѣятелство, Предсѣдатель Совѣта, Генераль-Маіоръ, Кавалѣръ, и Дружства Србске Словесности почетный членъ, Господарь Ђфремъ Обреновиѣ 3 кнѣге. —

Высокородный Господинъ Милета Радойковиѣ, Членъ Совѣта, Генераль-Маіоръ и Кавалѣръ, и Дружства Србске словесности почетный членъ. — Высокородный Господинъ Стефанъ Стояновиѣ, Членъ Совѣта, Полковникъ и Кавалѣръ, и Дружства Србске Словесности почетный членъ 2 кнѣге. — Высокородный Господинъ Янѣиѣ Ђуриѣ, Членъ Совѣта, Подполковникъ и Кавалѣръ. — Благород. Г. Мойсей Гавриловиѣ, Секретарь Совѣта. — Благор. Г. Александеръ Я. Ненадовиѣ, Секретарь Совѣта. — Благородна ГГ. Канцеллисте Совѣта: Дмитрѣ Матиѣ Скупитель Предчисленика, за брата Стефана ученика Поезѣв. — Петаръ Стойковиѣ, Грунца Ивановиѣ. — Благор. Г. Хр. Соларъ Рачуноиспытатель одъ Контроле при Попеч. Финансѣв. — Бла-

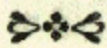
городн. Г. Іованъ Бугарскій П. Рачуноиспитатель одъ
Контроле при Попеч. Финансiв. — Благор. Г. Іованъ
Ниниъ Архиваръ Совѣта. — ГГ. Іованъ Дилберовиъ и
Стоянъ Нешковиъ, Одаціе при Попеч. Финансiв. — По-
штенор. Гд. Живко Милетиъ, Трговаць Београдскій. —

*Скупљѣни одъ Благор. Г. Тимотея Кнежевића
Столоначалника Княж. Канцелларіе.*

Высокоблагородный Г. Іованъ Гавриловиъ, Дирек-
торъ Княжеске Канцелларіе. — Благородна Господа:
Тимотей Кнежевиъ, Столоначалникъ Княжеске Канцел.
Матія Матиъ, „ „ „ „
Светозаръ Д. Давидовиъ, Протоколистъ „ „ „ „
Тома Живановиъ, „ „ „ „
Илія Маргетвиъ, Экспедиторъ „ „ „ „
Константиъ Раносъ, Чин. по особ. поруч. „ „ „ „
Борђе Божиновиъ, Батипъ Турск. языка „ „ „ „
Юлій Вахтеръ, Преводчикъ „ „ „ „
Константиъ Лазаревиъ Архиваръ „ „ „ „
Іованъ Савиъ Регистраторъ. „ „ „ „
Милутинъ Поповиъ Канцеллистъ „ „ „ „
Никола Христиъ „ „ „ „
Марко Караматъ „ „ „ „
Стойча Иванковиъ „ „ „ „
Лазаръ Аранђеловиъ Татаръ-Ага, Маіоръ и Кавалѣръ
за сына свогъ Міяйла ученика нормалне школе. — Іо-
ванъ Стойшиъ, Секретаръ Суда Окр. Крагуевачкогъ. —

*Скупљѣни Благородн. Г. Давидомъ Рашићетъ
Канцелист. Попечителст. Правосудія.*

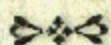
Высокоблагородный и Высокоуч. Г. Димитрій Иса-
ловиъ Вр'овный свію Школа у Србiи Надзиратель и
Дружства Србс. Словесности Подпредсѣдатель. — Вы-

113

сокоблаг. Г. Юванъ Райтъ, Пр. Началн. Оддѣл. Попеч. Правосудія и Дружства Србс. Словесн. родовн. членъ. — Высокобл. Г. Петаръ Радовановићъ Дужности Началникъ извршуюћий Секретаръ Оддѣлен. Попечит. Просвѣщенія и Дружства Србс. Словесн. родовн. членъ. — Благород. и Высокоуч. Г. Павле Арс. Поповићъ Секретаръ Оддѣл. Попечит. Правосудія 2 кнѣ. — Благородн. и Высокоуч. Г. Владиславъ Стоядиновичъ Столоначан. Попеч. Просвѣщенія и Дружства Србске Словесн. родовн. членъ. — Благор. и Высокоуч. Г. Стефанъ Обрштаровићъ Столон. Попечит. Правосудія. — Благородн. Г. Александеръ Я. Бурићъ Проток. Попеч. Правосудія. — Благородн. Г. Миланъ Д. Давидовићъ Проток. Попеч. Просвѣщенія. — Благородн. Г. Нинко Стояновичъ Регистр. и Арх. Попеч. Правосудія. — Благор. Г. Максимъ Симоновичъ Адвок. изъ Темшвара. — Благопочт. Г. Сима Шићаровићъ Трговаць изъ Пеште. — Высокоблаг. Г. Стефанъ Магазиновичъ Предс. Суд. Окр. Београдск. — Благор. Г. Никола Х. Константиновичъ Чл. Суд. — Благор. Г. Григорій Филиповићъ Чл. Суд. — Благор. Г. Лаза Поповићъ Чл. Суд. — Благор. Г. Юванъ Миловановићъ Рачуноводит. Суд. — Благор. Г. Юванъ Петровъ Арх. и Регистр. Суд. — Благор. Г. Александеръ Николаевичъ Пис. Суд. — Благор. Г. Савва Христићъ Практ. Суд. — Благор. Г. Петаръ Маринковићъ почест. Практ. Суд. —

Высокобл. Г. Милошъ Богичевичъ, Помоћн. Попеч. Внутр. Дѣла, Подполковникъ. — Благородна Госп. Маринко Радовановићъ Столон. Попеч. Внутр. Дѣла. — Алекса Живановићъ Столон. Попеч. Вн. Дѣла. — Стефанъ Мостићъ Подпоручикъ. — Василій Бараковићъ Арх. и Речистр. Поп. Вн. Дѣла. — Мтефанъ Милидраговичъ Дужн. Експ. изврш. Канц. Поп. Вн. Дѣла. — Илія М. Коцићъ налаз. у практ. при Поп. Правос. — Павле Янковичъ Арх. и Рег. Поп. Просв. — Никола Милосављевичъ Канц. Поп. Правосудіа.

*Скупљени одъ Благородн. Г. Васе Ђорђевића
Протоколлиста.*

Высокородный Г. Павле Станишићъ, Попечитель Финансiе, Полковникъ, Кавалѣръ. — Высокобл. Г. Ёфтимiе Угричићъ, Началн. Оддѣленiя промишлѣности, Капетанъ. — Благородна Господа: Фишкусъ Попеч. Финанс. Юванъ Ювановићъ. — Рачунѳиспитатель I. Кристофоръ Соларъ. — „ II. Юванъ Бугарскiй. — Столоначалникъ I. Стоянъ Спасићъ. — Столоначалникъ II. Данило Медаковићъ. — Протоколлистъ Казначейст. и Контр. Васа Ђорђевићъ. — „ Промишл. Божидаръ Раiовићъ. — Броячъ Петаръ Павловићъ. — Канцелисте: Сима Божићъ. — Тодоръ Огняновићъ. — Тодоръ Груiовићъ. — Секретаръ Управ. вар. Београда Неделько Одабашићъ. —

Предислѣнный кодъ Издателя.

Нѣгово Высокородiе, Генералъ-Маiоръ и Кавалѣръ, бывшiй Попечитель Просвештенiя и Правосудiя Г. Стефанъ Стефановићъ 1. — Нѣгово Высокородiе, Полковникъ и Кавалѣръ, бывшiй Попечитель Финансiе Г. Алекса Симићъ 2. — Нѣгово Высокородiе Членъ Совѣта Подполковникъ и Кавалѣръ и Дружства Србске Словесности редовный членъ Г. Стефанъ Марковићъ 1. — Нѣгово Высокоблагородiе Главный Секретаръ Совѣта и Дружства Србске Словесности редовный членъ Г. Дрѣ. Юванъ Стенъ 1. — Благородна и Высокоучена ГГ. Константинъ Вранковићъ, Профессоръ Фiлософiе, овогодншiй Ректоръ Лицеума, и Дружства Србс. Слов. редовный членъ 1. — Юванъ С. Поповићъ, Профес. Правословны' Наука и Друж. Србс. Словес. ред. членъ 1. — Игнатие Станимировићъ Проф. Правосл. Наука 1. — Исидоръ Стояновићъ, Профессоръ обште Исторiе и Дружс. Србс. Словес. редовный членъ. — Др. Ђорђе Мушицки,

Вучковићъ. — Стоянъ Бошковићъ. — Исаакъ Ивановићъ. — Янаѣко Ђорђевићъ. —

Учитель старіе Нормалне Классе Данилъ Дамјановићъ, за себе 4. Книнге. —

Ш А Б А Ц Ъ.

Пречести. Г. Јоаннъ Павловићъ Протопр. Шабач. присѣд. Конс. Шабач. и Коресп. чл. Дружс. Србск. Словесности. 3 кнѣ. — Пр. Г. Григоріе Илићъ чл. Конс. Е Шабачке. — Преч. Г. Ігњатій Васићъ пар. и Намѣст. Шабачк — Чести. Адамъ Ѳеодоровићъ. Капел. Г. Прот. Шабачк. „ „ Новакъ Поповићъ Пар. Крив. — Преч. Пахоміе Михаил. Еписк. Прото-діак. — Чест. Г. Матей Станићъ Діак. и Учит. Шаб. — Высокоучен. Г. Дамјанъ Маринковићъ I. клас. Проф. — Пошт. Г. Милошъ П. Бантићъ Трг, — Г. Симо Михаиловићъ Трг. — Г Кузманъ Лазаривићъ Трг. —

В А Л Ъ В О.

Чести. Г. Петроніе Ђремићъ Нам. Совлячкій. —
— — Станойло Јокићъ Парохъ Палежкій. —
— — Ђорђе Григоріевићъ — Чучушкій. —
— — Ашко Поповићъ — Гологлавскій. —
— — Јованъ Поповићъ — Пироманск. —
— — Живко Марковићъ — Таковачкій. —
— — Петаръ Лазићъ — Трлићскій. —
— — Живко Поповићъ — Стублинскій. —
— — Дамјанъ Радосавлѣв. — Ябучкій. —
— — Петаръ Маріанов. — Радлѣвскій. —
— — Симеонъ Митровићъ — Бргулскій. —
— — Никола Велимиров. — Туларскій. —
— — Груица Міхайлов. — Јошевачкій. —
Пошт. Г. Живко Јовановићъ Трговаць. —

147

*Припослати одъ Благород. Г. Стояна Обра-
довића Пис. Окр. Шабачк.*

Благоводна Господа. Милосавъ Кустурићъ Пис.
Ср. Подц. — Павле Тешнићъ Пис. Ср. Посавско-Там. —
Миша Миленковићъ Пис. Суд. Окр. Шабач. — Ђорђе
Боянићъ Прахт. С. Ок. Шаб. — Алекса Ристићъ Секр.
Конз. Еп. Шаб. — Стоянъ Обрадовићъ Писаръ Начал.
Окружія Шабачкогъ.

БАВАНИШТЕ.

УЦЕССАРИИ.

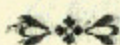
Чест. Г. Самуиљ Милорадовићъ Парохъ. — Ю-
анић Миљковићъ Пар. — Аксентій Димићъ Капел. —
Высокоуч. Г. Василиј Константиновићъ Учит. В. Кл. —
Ілія Берићъ Учит. Мл. Школе. — Поштенор. Г. Тео-
доръ Радивоевићъ Тргов. — Максимъ Димовићъ Трг. —
Василиј Θεодоровићъ Трг. — Матей Петровићъ Трг. —
Николай Бобаронъ Трг. — Александеръ Шайковићъ
Трг. — Јоанић Милорадовићъ Трг. — Савва Лазаре-
вићъ Трг. — Веніаминъ Смедереваць Сурсаб. — Пе-
таръ Хаџи Стояновићъ Трг. и Совокупитель.

ДОЦНІЕ ПРИПОСЛАТИ.

БЪОГРАДЪ.

*Предислѣтѣни кодъ Г. Іліе Захаріевића А. Е. М.
Протоколисте.*

Пречестиѣйша ГГ. Гаврилъ Поповићъ А. Е. М.
Протос. Екх. млад. Лвц. и редов. член. Дружст. Србс.

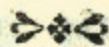
Словесн. — Іоанкій Нешковићъ, Іер. и чл. Консист. — Герасимъ Стойковићъ, Сунг. и Проф. Богосл. — Савва Јовшићъ, Іер. и Проф. Богос. — Ђугевић Сумеоновићъ Протод. и Проф. Богос. — Благород. и Высокоуч. ГГ. Сергій Николићъ А. Е. М. Секретаръ и ред. чл. Дружс Срб. Слов. — Илія Захаріевићъ. А. Е. М. Проток. — Атанасій Георгіевићъ, А. Е. М. Канцеллиста. —

*Предислѣни кодъ Дамяна Поповића школскогъ
Осмотрителя.*

Нѣгово Выс. привр. Поп. Фінап. Полк. и Кав. Г. Павле Станишићъ. — Высокоблаг. и Высокоуч. Г. Савва Шилићъ, Пред. С. вар. Беог. — Благ. ГГ. Веніаминъ Розмировићъ чл. Суд вар. Беогр. — Яковъ Димшићъ, Секрет. Аппел. Суд. — Тимотія Милашиновићъ, Норм. Школ. Дир. — Василіе Бераръ Проф. Рет. у Гимн. Беогр. и пр. Дир. — Никола Стояновићъ, Арх. и Регист. Попеч. Прав. — Сима Милутиновићъ Сарајлија. — Павле Илићъ Прав. Апат. — Сергій Николићъ А. Е. М. Секр. и ред. чл. Друж. Срб. Словесн. — Мата Івановићъ, Варошкій Апатекаръ. — Михаиљ Валѣвацъ II. Гр. Кл. Профес. — Неделько Одабашићъ Секр. Упр. вар. Беогр. — Димитріе Миланковићъ, Пис. Упр. — Благ. - и Поштенород ГГ. Тодоръ Радмиловићъ, Трг. — Јованъ Віятовићъ, Колачаръ. — Благонад. девойчице: Лепосава Исанловићъ. — Люба Исанловићъ. — Честивѣйшій Г. Х. Димитріе Јоановићъ, Парохъ Београд. за сына Јоанна. — Благор Г. Димитріе П. Тиролъ, Правит. Типогр. прив. Инспект. Одесскога Общ. Исторіи и Древн. и Дружства Србс. Словесн. редовный членъ. —

*Предислѣни кодъ Г. Георгія Л. Стаића Слово-
слагателя Правит. Типографіе.*

Благо - и Поштенордна Г. Петаръ Кара - Марковићъ Субектъ Правит. Типогр. и Книгопродавацъ. — Георгіе Л. Стаићъ, Субектъ Правител. Типограф. —

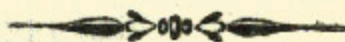

149

Петаръ Ђ. Данићъ и Димитрiв Николићъ, Субек. Прав. Типографiе. — Јованъ Вуковићъ учен. словосл. у Пр. Типогр. — Танасiв Х. Савићъ Субектъ Правит. Словолivнице и Печаторезацъ. — Андрија Поповићъ Фабрикантъ Розолiв родомъ одъ Боке Которске изъ Рисна. — Н. В. I. С. Т. К. С. — Милошъ Михайловићъ, Новосаѣанинъ, — Димитрiв Митровићъ, Бакалинъ. — Никола С. Николићъ, Калфа Лончарс. — Петаръ Исаниловићъ, Калфа Лончарск. — Таса Костићъ, Калфа Бакалскiй. — Петаръ Бераковићъ, Требнiяцъ. — Георгиѣ Јовановићъ, Майсторъ Ткачкiй род. изъ Беогр. — Петаръ Стефановићъ род. изъ Ягодине. — Акимъ Мовловићъ, Писаръ и Осмотрителъ Карант. Любовискогъ. — Живко Малетићъ, Трговацъ и Житель Београдскiй. —

*Предислѣни кодъ Милана Живановића Унтер
Официра I. Роте Гран.*

Благор. Г. Драгутинъ Милутиновићъ, Подп. Кав. 1 дѣл. ком. — Храб. Неша Стефановићъ, Фетф. 4 Ёг. Рот. — Коста Манойловићъ, Унтеръ-Офиц. Арт. и Сл. Матем. — Коста Сретеновићъ, Унт-Офиц. 4 Ёг. Рот. — Богданъ Прокићъ, Унт. Офиц. 4 Ёг. Рот. — Янко Јовановићъ, Унт. Офиц. 4 Ёг. Рот. — Мияило Ђ. Поповићъ, 3. Ёг. Рот. — Миланъ Живановићъ, Унт. Офиц. I Рот. Гран. и Слуш. Математике. —

151

ОБЈАВЛЕНІЄ.

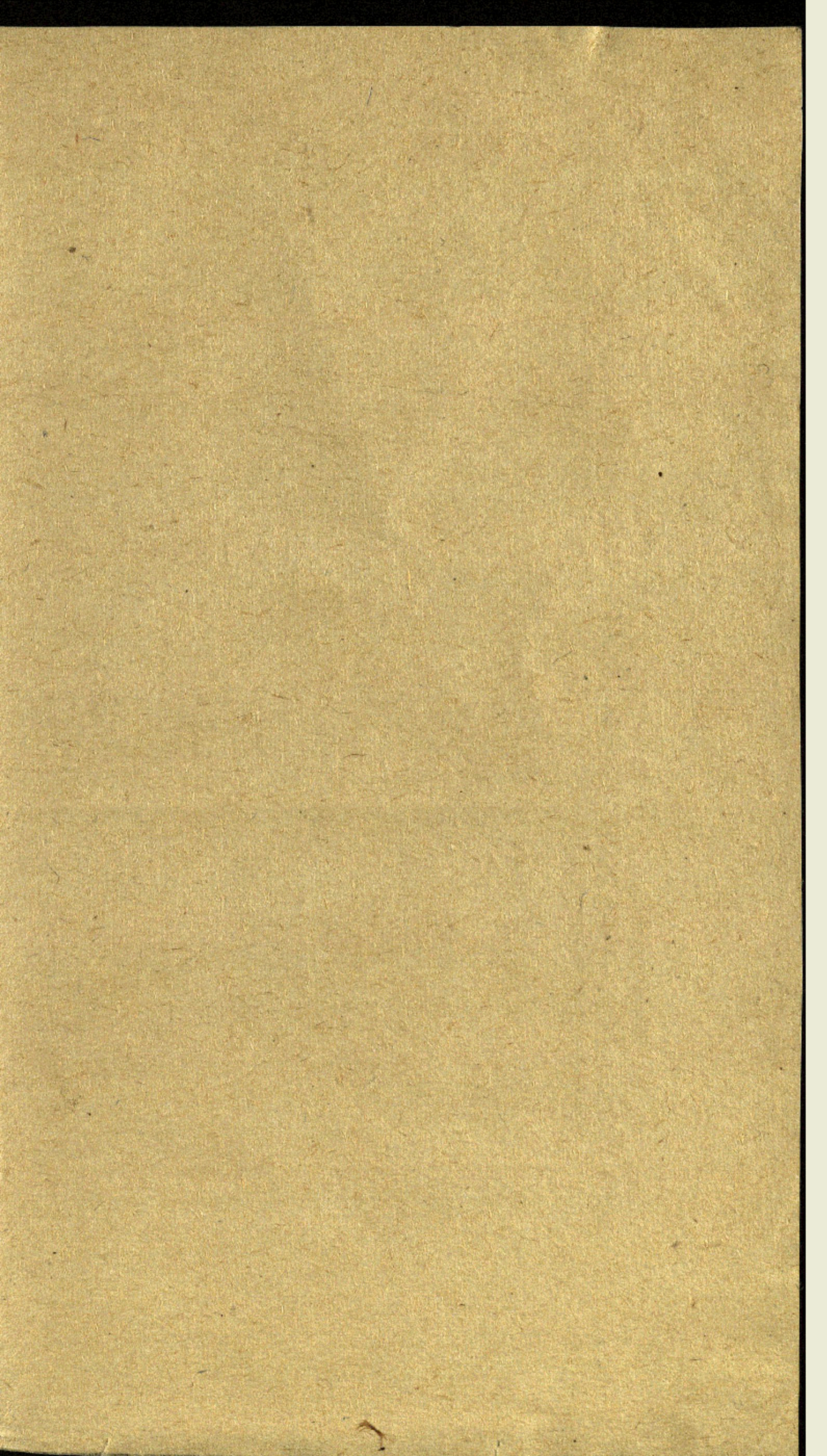
Друга Свезка изићи ће у почетку идуће године; зато се умољаваю ГГ. Сакупители, да бы доброту имали до новега лѣта Предтисленике сакупити, и њиова имена заедно съ новцима на Правителствену Типографію послати, која ће илѣ и књиѣе по томе издати. Я мыслимъ, да е за Господу Предтисленике доволно сигурности, да илѣ новци пропасти нећею, што такове заведенію предаю, које ѣи преварити и неће и неможе. А што напредъ новце даю, зато евтиніе књиѣу добываю. — Ова ће друга Свезка овако исто велика быти као и прва. Цена е инаге сваке свезке (после предтисленя) као што ће се у дућанима продавати 30 хр. ср.

Одъ ревнителя наше народности припослате приповедке, које у прву Свезку ни су стављѣне, постараће се да у идуће Свезке као и оне припослати се имаюће заедно съ назначенѣмъ имена њиовогѣ приложника стави

Издатель.

ОБЩАЯ

Всего в книге 12 глав, в которых
описаны все части света, а также
иногда упоминаются некоторые
страны, которые в настоящее время
не существуют. В каждой главе
описаны все города, которые
были в то время известны, и
их жители. В некоторых главах
описаны также некоторые
обычаи и нравы народов.
Всего в книге 12 глав, в которых
описаны все части света, а также
иногда упоминаются некоторые
страны, которые в настоящее время
не существуют. В каждой главе
описаны все города, которые
были в то время известны, и
их жители. В некоторых главах
описаны также некоторые
обычаи и нравы народов.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19Ср II 774/а.1

